

Západočeská univerzita
Fakulta pedagogická
Katedra historie

Pionýrská skupina v Hrádku u Rokycan

Bakalářská práce

Jan Votýpka

Historie se zaměřením na vzdělávání, obor Dě - Čj

Vedoucí práce: PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne 2015

.....

Za cenné rady a věnovaný čas bych chtěl poděkovat vedoucí práce PaedDr. Naděždě Moravkové, Ph.D., za ochotu a poskytnuté materiály vedoucí PS Hrádek Vlastě Vaskové, Státnímu okresnímu archivu v Rokycanech a Muzeu Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech.

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1 O Pionýru obecně	10
1.1 Stručná historie Pionýra.....	10
1.1.1 Předpoklady vzniku PO ČSM.....	10
1.1.1.1 Předchůdci PO ČSM.....	11
1.1.2 Vývoj od ustavujícího sjezdu PO ČSM do vzniku PO SSM.....	12
1.1.3 Vývoj PO SSM do sametové revoluce	14
1.1.4 Pionýr od sametové revoluce do současnosti	14
1.2 Ideová výchova v průběhu vývoje.....	15
1.3 Pionýrské symboly.....	17
2 Pionýr na Rokycansku	19
2.1 Pionýři v Rokycanech.....	19
2.1.1 Situace před vznikem prvních pionýrských skupin v Rokycanech	19
2.1.2 Utváření pionýrských skupin na rokycanských školách.....	20
2.1.3 Od školské reformy 1953 do vzniku PO SSM.....	21
2.1.4 PO SSM v Rokycanech do sametové revoluce.....	22
2.1.5 Rozpad PO SSM a založení občanských sdružení po roce 1989.....	23
2.2 Některé pionýrské skupiny na Rokycansku a jejich aktivity.....	24
2.3 Pionýrské skupiny na Rokycansku v současnosti.....	27
3 Historie Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan	28
3.1 Od vzniku skupiny do roku 1968.....	28
3.2 Od období pražského jara do počátku normalizace	30
3.3 Od normalizace do sametové revoluce	32
3.4 Od sametové revoluce do současnosti	36
4 Struktura Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan	39
4.1 Skupina	39
4.1.1 Pojetí skupiny za normalizace	39
4.1.2 Pojetí skupiny v současnosti.....	40
4.1.3 Počet členů skupiny ve vybraných časových úsecích.....	41

4.2 Oddíly	41
4.2.1 Pojetí oddílů za normalizace	41
4.2.2 Pojetí oddílů v současnosti	42
4.2.3 Počet oddílů ve vybraných časových úsecích.....	43
4.3 Družiny	43
4.4 Volnočasový klub	44
5 Zájmové činnosti Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan	44
5.1 Akce a zájmová činnost PS Hrádek v období komunismu.....	44
5.1.1 Oslavy nejvýznamnějších svátků ve školním (pionýrském) roce.....	44
5.1.2 Zájmová činnost skupiny do roku 1989.....	47
5.2 Akce a zájmová činnost skupiny po roce 1989 do současnosti	51
Závěr	55
Summary	58
Seznam literatury	60
Seznam pramenů písemných	62
Seznam pramenů ústních	66
Seznam článků v periodikách	67
Seznam internetových zdrojů	68
Seznam zdrojů fotografií	70
Seznam zkratk.....	72
Seznam příloh	I

Úvod

Při výběru své bakalářské práce jsem dlouze uvažoval o tématu. Chtěl jsem, aby se téma vztahovalo k rokycanskému okresu a aby se jednalo o téma dosud nezpracované, nejlépe z nedávné minulosti. Nakonec jsem zvolil pionýrství. Pionýr - slovo, které jsme za komunismu mohli slyšet denně, nyní však slovo, které mizí z mysli mnoha lidí. Přesto se i v současné době naleznou pionýrské kolektivy, jež i po sametové revoluci sdružují mládež. Mezi ně patří i Pionýrská skupina v Hrádku u Rokycan. Právě k této skupině jsem směřoval svoji pozornost při tvorbě své bakalářské práce.

„*Co si představit pod označením pionýr?*“ tázal jsem se sám sebe, když jsem si téma vybíral. V Programu Pionýra z roku 1968 se píše: „*Pionýr – to je ten, kdo je vždy vpředu, poznává dosud nepoznané a dobývá dosud nedobyté!*“¹ Toto souvětí mě zaujalo svým obsahem. Chtěl jsem získat nové poznatky o pionýrství, a proto jsem oslovil hrádeckou skupinovou vedoucí Vlastu Vaskovou. Paní Vasková souhlasila se sepsáním bakalářské práce, a proto jsem posléze přistoupil k hledání literatury a pramenů.

V práci jsem čerpal z monografií božkovského rodáka PhDr. Otty Čmolíka, CSc., příruček i brožur jiných autorů. Literární díla jsem bez větších potíží sehnal ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje, regionální statě pak v Městské knihovně v Rokycanech. Poznamenal bych, že literární díla o pionýrství vyšla v převážné většině před rokem 1989, a proto se některé pasáže v publikacích mohou jevit jako tendenční. Takovéto pasáže jsem nevyužíval, snažil jsem se o nestrannost. Vybíral jsem pasáže s historickými daty, jasnými fakty a tato fakta ověřoval ve více zdrojích (jak literárních, tak internetových). Zmínil bych, že se autoři v knihách vydaných před rokem 1989 nezaobírají obdobím 1968-1970. K tomuto období jsem využil porevolučně vydanou publikaci „*Pionýr 1968-1970*“ od Mgr. Ireny Černé a Mgr. Martina Bělohávků.

Podíváme-li se na regionální literaturu k tématu pionýrství, můžeme konstatovat, že není blíže zpracována. K tématu byla vydána OV KSČ v Rokycanech brožurka „*30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku*“. Stručné úryvky o pionýrství nalezneme i v monografii „*Socialistické Rokycansko*“ od prom. hist. Petrose Cironise. Autor se zde věnuje zejména vzniku prvních pionýrských skupin na okrese a jejich následné aktivitě. Za velmi cenné dílo považuji brožurku „*Hrádek-Nová Huť*“ vydanou MNV Hrádek. Kapitoly o dění v Hrádku nám poskytují vhled i do hrádeckého pionýrství.

¹ Program Pionýra 1968. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/historie/program68> >. [Citováno dne 2015-02-23].

V knihovně Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech jsem vyhledal regionální články týkající se pionýrských skupin na Rokycansku od 60. let minulého století do současnosti. Rukama mně prošly deníky „*Rokycanský budovatel*“, „*Rokycansko '69*“, „*Hlas Rokycanska*“, „*Rokycansko*“, „*Rokycanský deník*“ či „*Podbrdské noviny*“. Některé články jsem využil i při tvorbě práce.

Písemné prameny jsem získal ve Státním okresním archivu v Rokycanech. Jednalo se o 18 kronik města Rokycan a zhruba 15 kronik o pionýrských skupinách na Rokycansku. Zápisy v těchto kronikách jsem využil na stručný přehled vývoje pionýrského hnutí v našem okresním městě a na Rokycansku. Kromě kronik jsem v SOkA Rokycany prošel fondy „*ČSM-OV KSČ*“, „*SSM-OV KSČ*“.

Podklady pro historický přehled vývoje Pionýrské skupiny v Hrádku mně poskytla skupinová vedoucí paní Vasková. Tyto prameny, ručně psané, barevně zdobené kroniky s výstřižky novin a fotografickým materiálem, patří skupině, a proto nejsou k dostání v archivech. Od paní Vaskové jsem získal kroniky z let 1960 až 2010. Výjimku tvoří léta 1968 až 1970, která nejsou v kronikách zaznamenána. Proto jsem navštívil SOkA Rokycany, kde jsem ve fondu „*MěNV Hrádek*“ objevil materiály k těmto rokům. V bakalářské práci užívám i některé doslovné pasáže z těchto získaných materiálů. Tyto úryvky nechávám bez korekce a v případě nalezení (gramatického) nedostatku upozorňuji kurzívou psaným latinským slovem „*sic*“ v kulatých závorkách. Získané písemné materiály o skupině jsem doplnil o postřehy pana Josefa Vasky ml. a paní Vlasty Vaskové, která od útlého věku skupinu navštěvovala a v roce 1978 se stala její skupinovou vedoucí.

Kromě materiálů o skupině od paní Vaskové jsem prošel kroniky obce² Hrádek v SOkA Rokycany. Z devíti (obecních) kronik jsem vybral některé doplňující informace. Po domluvě s hrádeckým panem starostou Perlíkem jsem nahlédl i do posledních tří kronik Hrádku. Tyto kroniky se v současnosti nalézají v Městském úřadu v Hrádku a čekají na přesun do SOkA Rokycany. Kromě MěÚ v Hrádku jsem navštívil také Základní a Mateřskou školu v Hrádku, kde jsem si po konzultaci s paní ředitelkou Valešovou prohlédl tři kroniky místní školy z let 1953 až 1991.

Fotografický materiál jsem získal ze soukromého archivu paní Vaskové a fondu „*MěNV Hrádek*“. Některé fotografie jsem sám pořídil. V příloze nalezneme rovněž 2 grafy mapující početní vývoj členů skupiny a počty oddílů jisker a oddílů

² Od roku 1975 se jedná o město, ale kroniky ve fondu MěNV Hrádek jsou do současnosti nazývány jako „*Kroniky obce Hrádek*“ a doplněny příslušným časovým údajem.

od 70. let minulého století do současnosti. Údaje jsem zpracoval z kronik (obce) města Hrádek u Rokycan.

Po vyhledání literatury i pramenů jsem bakalářskou práci rozvrhl na 5 kapitol. První kapitola nazvaná „*O Pionýru obecně*“ nastiňuje předpoklady vzniku pionýrského hnutí v Československu a stručně zachycuje jeho vývoj. Následující podkapitoly se věnují problematice ideovosti a symbolice.

Druhá kapitola „*Pionýr na Rokycansku*“ již vychází z vlastní badatelské činnosti. Na základě studia kronik města Rokycan a kronik některých skupin na Rokycansku jsem se snažil zjistit, kde se pionýrské skupiny na našem okrese nalézaly a kolik těchto skupin existovalo. První podkapitola této kapitoly je věnována Rokycanům, druhá část se zabývá pionýrskými skupinami na Rokycansku a jejich aktivitami. V kapitole jsem nevycházel pouze z kronik, ale rovněž z regionálních článků, které zachytily i skupiny, jejichž kroniky se v SOkA nenalézají z důvodu jejich neexistence či vlastnictví v soukromých rukách.

Poslední tři kapitoly se týkají hrádecké pionýrské skupiny. První z těchto tří kapitol nese název „*Historie Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan*“. Jak název napovídá, z kronik a dalších materiálů jsem se pokusil sestavit historický vývoj této dosud fungující skupiny. Vycházím zejména z poskytnutých kronik paní Vaskové a ústních svědectví dvou členů skupiny.

Čtvrtá kapitola „*Struktura Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan*“ nastiňuje vnitřní organizaci této skupiny. Zde se opírám nejen o literaturu, ale i vlastní dedukci, kterou jsem vypořádal na základě studia kronik. Využil jsem rovněž písemnosti OR PO SSM. Nabyté vědomosti jsem zkontroloval s paní Vaskovou a následně jsem poznatky zanesl do práce.

V poslední kapitole „*Zájmové činnosti Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan*“ pozoruji proměnu aktivit od období komunismu do současnosti. Z tohoto důvodu jsem kapitolu rozdělil na zájmovou činnost za komunismu a zájmovou činnost po roce 1989.

Za hlavní cíl své bakalářské práce považuji seznámení se s badatelskou činností v archivu i mimo něj. Do obecně pojaté první kapitoly a konkrétně uchopené druhé kapitoly o pionýrských skupinách na Rokycansku jsem se pokusil zasadit vývoj jedné konkrétní skupiny. Záměrem práce bylo nabýt povědomí o historickém vývoji hrádecké skupiny, vnitřní struktury i zájmové činnosti. V závěru zhodnotím změny v aktivitách, které po sametové revoluci proběhly.

1 O Pionýru obecně

1.1 Stručná historie Pionýra

1.1.1 Předpoklady vzniku PO ČSM

V roce 1874 vznikla v rakouském Neudörflu celorakouská sociálně demokratická strana. Její česká odnož byla ustavena v Praze-Břevnově na sjezdu Československé sociální demokracie v roce 1878.³ Ustavením Československé sociální demokracie byl položen základ pro následný rozvoj dětského mládežnického hnutí. Aktivita mládežnického hnutí byla zřetelná na 1. mezinárodní konferenci socialistických organizací mládeže konající se za účasti 20 delegátů z 11 zemí ve Stuttgartu v srpnu 1907. Na konferenci byly delegáty stanoveny tři hlavní úkoly, a to cílevědomá socialistická výchova, nastolení socialismu a odmítnutí militarismu.⁴

Na berlínském sjezdu konaném v listopadu 1919 byla za přítomnosti delegátů 14 svazů založena Komunistická internacionála mládeže. Ta se záhy přihlásila k programu III. internacionály. Vznik KIMu napomohl k ustavení levicově zaměřených organizací.⁵

Než byla v Československu odloučena část levicového křídla sociální demokracie a v květnu 1921 založena KSČ, padlo na únorovém sjezdu české sociálně demokratické levicově orientované mládeže rozhodnutí o vytvoření Komunistického svazu české mládeže. Svaz se posléze přihlásil ke KIMu a zadal si úkol vytvořit jednotnou komunistickou organizaci.⁶ Slučovací sjezd komunistických svazů české, slovenské a německé mládeže byl ilegálně konán v břevnovské restauraci na⁷ Marjance dne 21. 2. 1921. Na základě závěrů sjezdu vznikl Svaz komunistické mládeže⁸ v Československu jako sekce KIM. Členem se stávala mládež ve věku od 14 do 24 let, jež se přiklonila k zásadám III. internacionály, učení marxismu-leninismu a přispívala

³ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 9.

⁴ BUDSKÝ, František. *Historie dětského pokrokového hnutí. Příspěvek k dějinám dětského hnutí*. Praha: Mladá fronta, 1958. s. 21-22.

⁵ BARTOŠ, Josef – KRÁČMAROVÁ, Hana. *Sílu nám dává strana. Kapitoly z dějin mládežnického a dětského hnutí v Československu, 1. díl (1918-1945)*. Praha: Mladá fronta, 1982. s. 49.

⁶ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 20.

⁷ V současném pravopise by měla být psána předložka velkým písmenem.

⁸ Název Svaz komunistické mládeže byl na 2. sjezdu v roce 1922 změněn na Komunistický svaz mládeže Československa (Komsomol).

prostřednictvím příspěvků k chodu ustavené organizace.⁹ Vznik organizace československého Komsomolu byl inspirován založením sovětského Komsomolu na 1. všeruském svazu mládeže dne 28. 10. 1918.¹⁰ Tato událost se stala předpokladem pro vznik Všesvazového leninského komunistického svazu mládeže, jehož počátky sahají do roku 1922. Po nástupu Komunistické strany Československa k moci v únoru 1948 byla myšlenka vzniku pionýrské organizace převzata. Tento počín vedl k založení jednotné organizace dětí a mládeže ČSM, v rámci něhož působila PO. Nežli se tomu tak stalo, působili na území 1. republiky „předchůdci“ této masové organizace.

1.1.1.1 Předchůdci PO ČSM

V období meziválečném působila v Československu nejen demokraticky orientovaná mládežnická hnutí Junáka, Sokola, Orla, Woodcraftu či YMCA a YWCA, ale též levicově orientovaná mládežnická hnutí inklinující k ideám KSČ. Mezi takováto hnutí lze zařadit Dělnickou tělocvičnou jednotu, Sdružení socialistických skautů a skautek, Skauty práce, Spartakovy skauty a Mladé průkopníky.

Dělnická tělocvičná jednota vznikla jako Vzdělávací a tělocvičný dělnický spolek na Juliánově předměstí v Brně v roce 1894.¹¹ Organizace se následně velmi rychle rozrůstala. V roce 1913 ji navštěvovalo již 10 770 žáků a žaček.¹² V roce 1920 byl spolek přejmenován na Federaci dělnických tělocvičných jednot.¹³ Federace dělnických tělocvičných jednot se orientovala na rozvoj tělesné výchovy.¹⁴ Ve dnech 25. až 26. 12. 1926 byla Federace dělnických tělocvičných jednot přejmenována na Federace proletářské tělovýchovy. Organizace vznikla sloučením FDTJ s Rudými hvězdami, Dělnickým klubem turistů, Svazem dělnických cyklistů a Spartakovými skauty práce.¹⁵

Sdružení socialistických skautů a skautek založené Jaroslavem Štychem, Luisou Landovou-Štychovou a dr. Vrbenským začalo působit již v roce 1918, ale bylo ustaveno

⁹ BARTOŠ, Josef – KRÁČMAROVÁ, Hana. *Sílu nám dává strana. Kapitoly z dějin mládežnického a dětského hnutí v Československu, 1. díl (1918-1945)*. Praha: Mladá fronta, 1982. s. 60.

¹⁰ BUDSKÝ, František. *Historie dětského pokrokového hnutí. Příspěvek k dějinám dětského hnutí*. Praha: Mladá fronta, 1958. s. 65.

¹¹ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 84.*

¹² BUDSKÝ, František. *Historie dětského pokrokového hnutí. Příspěvek k dějinám dětského hnutí*. Praha: Mladá fronta, 1958. s. 94.

¹³ Tamtéž, s. 95.

¹⁴ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 87.*

¹⁵ BARTOŠ, Josef – KRÁČMAROVÁ, Hana. *Sílu nám dává strana. Kapitoly z dějin mládežnického a dětského hnutí v Československu, 1. díl (1918-1945)*. Praha: Mladá fronta, 1982. s. 100-101.

až v roce 1919.¹⁶ Ve sdružení však brzy převládly separatistické myšlenky, a proto část mládeže odešla do Skautů práce, část vytvořila Československou obec junáků volnosti a část zůstala v původním hnutí, které na konci 20. let nalezlo shody v programu se Spartakovými skauty práce, avšak ke splynutí obou organizací nedošlo.¹⁷

Oddíly Skautů práce vytvořené při levicově demokratickém hnutí sociálně demokratické mládeže v roce 1920 se hlásily ke komunistické ideologii. Od roku 1921 byly zakládány oddíly Spartakových skautů. Obě zmíněné organizace se v roce 1924 sloučily, a vytvořily tak Spartakovy skauty práce, kteří svoji práci s mládeží orientovali na činnost skautingu (táboření, schůzky, vycházky, hry aj.).¹⁸

První oddíly Mladých průkopníků¹⁹ vznikaly již v roce 1922, ačkoli se ustavující sjezd konal od 29. 12. 1927 do 1. 1. 1928.²⁰ Organizaci považujeme za přímého předchůdce PO ČSM a oporu KSČ. Další vývoj Mladých průkopníků byl poznamenán splynutím s Kuratoriem pro péči o proletářské dítě v roce 1931. Následně organizace přijala název Svaz pro péči o proletářské dítě.²¹

1.1.2 Vývoj od ustavujícího sjezdu PO ČSM do vzniku PO SSM

Za jeden z hlavních mezníků poválečného vývoje Československé republiky považujeme komunistický převrat uskutečněný dne 25. 2. 1948. Tato změna se dotkla i mládeže. Ta měla být sloučena v jednotnou masovou organizaci PO ČSM. V září 1948 vznikl první pionýrský oddíl v Estonské ulici v Praze-Vršovicích, v říjnu v Hanusově škole v Praze-Nuslích či na Dimitrovově náměstí v Praze-Vinohradech.²²

Na slučovací konferenci ČSM ve dnech 23. až 24. 4. 1949 byly položeny základy Pionýrské organizace. V těchto dnech již v Československu působilo na 54 pionýrských skupin s 2 945 pionýry.²³ Na prvním sjezdu ČSM v červnu 1950 byly stanoveny dva hlavní cíle:

¹⁶ BUDSKÝ, František. *Historie dětského pokrokového hnutí. Příspěvek k dějinám dětského hnutí*. Praha: Mladá fronta, 1958. s. 97.

¹⁷ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 92.

¹⁸ BARTOŠ, Josef – KRÁČMAROVÁ, Hana. *Sílu nám dává strana. Kapitoly z dějin mládežnického a dětského hnutí v Československu, 1. díl (1918-1945)*. Praha: Mladá fronta, 1982. s. 102-103.

¹⁹ Někdy označováni jako Rudí pionýři, Rudí průkopníci.

²⁰ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 100.

²¹ Tamtéž, s. 104.

²² ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly z dějin Pionierskej organizácie v Československu. Stručný náčrt vývoja v rokoch 1945-1981*. Přeložila Mária Brenčíčová. Bratislava: Smena, 1983. s. 76-77.

²³ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 79.

1. Potřeba zlepšit práci utvořených oddílů, skupin a poukázat na příkladné pionýrské chování a učení, které mělo vést k následování, tj. vstupu žáků do PO ČSM.

2. Zakládání nových oddílů na národních školách.²⁴

Tyto cíle začaly být posléze naplňovány. V roce 1951 čítala organizace na 146 000 členů ve 2 272 skupinách.²⁵ Brzy se však začaly ozývat hlasy, že jsou pionýři příliš podřízeni škole. Plénem ÚV ČSM vidělo řešení problémů v pestřejší pionýrské aktivitě.²⁶ Nicméně ani aktivní pionýrská činnost nemohla zastavit prohlubující se spory uvnitř KSČ během 60. let. Rozpory mezi stalinským a reformním křídlem KSČ vyvrcholily na lednovém plénu v roce 1968, na němž byl z postu 1. tajemníka ÚV KSČ odvolán prezident Novotný. Na demokratizační tendence ve společnosti reagovalo i ÚV ČSM, které na IV. zasedání konaném v březnu 1968 navrhlo vytvoření samostatných organizací, což prakticky znamenalo ukončení činnosti ČSM a rozdělení její struktury na samostatné organizace.

Na mimořádném jednání V. pléna Ústřední rady Pionýrské organizace ČSM byly schváleny Programové teze. Mezi nejdůležitější závěry řadíme to, že se PO ČSM neztotožnila s monopolním postavením v rámci mládežnických organizací, ale naopak preferovala spolupráci s dětskými organizacemi.²⁷ Název organizace měl být změněn na Československý pionýr. V čele ÚR PO ČSM stanul Jiří Pelikán a do čele devítičlenného vedení pro české a moravské kraje usedl Oldřich Kryštofek.²⁸ Rozhodnutí o vytvoření samostatné národní organizace Pionýr bylo potvrzeno na národní konferenci konané od 20. 6. do 23. 6. 1968. Zde byly zformulovány nové základní dokumenty organizace včetně Stanov a Programu Pionýra.²⁹ Z rozhodnutí ÚV ČSM byla dne 5. 3. 1969 ukončena činnost ČSM.³⁰

²⁴ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 81.

²⁵ LUKEŠOVÁ, Zdenka a kol. *Ustanovení o pionýrské organizaci ČSM a jeho výklad*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1957. s. 41.

²⁶ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 82-83.

²⁷ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970*. Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 9.

²⁸ Nové vedení Ústřední rady Československého pionýra zvoleno 6. 4. 1968. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/informator19682b> >.

[Citováno dne 2014-11-21].

²⁹ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970*. Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 10.

³⁰ Tamtéž, s. 16.

1.1.3 Vývoj PO SSM do sametové revoluce

Demokratizační tendence v období pražského jara byly potlačeny, což se projevilo i na existenci samostatného Pionýra. Zvrat v dosavadních poměrech zaznamenáváme po zasedání pléna České rady Pionýra konané ve dnech 1. a 10. 10. 1969. Plénum zrušilo usnesení z 31. 8. 1968, jímž se Pionýr přihlásil k prohlubování vztahu s obnoveným Junákem. Naopak byly přijaty rezignace reformních činitelů Oldřicha Kryštofka a Jaroslava Šturmy. Novým předsedou České rady Pionýra byl zvolen Rudolf Padrta.³¹ Činnost všech orgánů Pionýra byla na plenárním zasedání České rady Pionýra oficiálně ukončena ke dni 15. 9. 1970.³²

Následně byl Pionýr na konferenci konané od 16. do 17. října 1970 začleněn do Svazu socialistické mládeže. Organizace měla fungovat na základě principů marxismu-leninismu.³³ Činnost PO SSM se od normalizace do sametové revoluce orientovala především na poznávání socialistické historie a plnění ideově zaměřených her. Uvolněné poměry v Sovětském svazu se za působení generálního tajemníka ÚV KSSS Michaila Sergejeviče Gorbačova odrazily i v sovětských satelitech. V ČSSR události vyvrcholily sametovou revolucí dne 17. 11. 1989. Tento den způsobil nastolení nových poměrů nejen v politickém uspořádání země, ale i v PO SSM.

1.1.4 Pionýr od sametové revoluce do současnosti

Krátce po sametové revoluci uspořádali pionýrští pracovníci mimořádnou celostátní konferenci v Brně konanou dne 20. 1. 1990. Delegáti PO se zde vyslovili pro osamostatnění PO od SSM a vznik organizace nové - takové, která by pracovala v duchu demokratických tradic, v zájmu dětí prostřednictvím pestré a přitažlivé činnosti v jejich volném čase a navazovala by kontakty s dalšími mládežnickými organizacemi. Zároveň by se organizace nevyhýbala ani spolupráci s rodiči, školou a dalšími institucemi.³⁴ Dne 9. 3. 1990 byla zaregistrována na Federálním ministerstvu vnitra.³⁵

³¹ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970*. Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 19.

³² Tamtéž, s. 24.

³³ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 120.

³⁴ Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků 20. 1. 1990. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/historie/mimkonf90> >. [Citováno dne 2014-11-11].

³⁵ Nástin stavu organizace Pionýr půl roku po mimořádné celostátní konferenci pionýrských pracovníků a náměty k východiskům. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/historie/nastin90> >. [Citováno dne 2014-11-11].

Na první republikové konferenci Pionýra uskutečněné ve dnech 26. až 27. 1. 1991 v Praze, byl přijat Program a Statut Pionýra.³⁶

Na základě rozdělení České a Slovenské federativní republiky na dva samostatné celky, Českou republiku a Slovenskou republiku, ukončila Federální rada Pionýra spojení české organizace Pionýr a slovenské organizace Pionier. Tímto rozhodnutím byl vytvořen základ pro vznik samostatné české organizace Pionýr a samostatné slovenské organizace Pionier.³⁷ Pionýr pokračoval ve své činnosti jako občanské sdružení, nicméně od 1. 1. 2014 se jedná o zapsaný spolek.³⁸

1.2 Ideová výchova v průběhu vývoje

Komunistická strana se po převratu v únoru 1948 stala monopolní politickou stranou v Československu. Její vliv zasahoval i do PO ČSM. Po vzniku této organizace byl stanoven její nejzásadnější úkol, a to výchova pionýrů v duchu marxisticko-leninských idejí. K tomuto cíli měly napomáhat politické kroužky, kursy či nenásilné seznamování se s pětiletým cyklem hospodaření. Mladým pionýrům měly být vštěpovány pocity nadšeného budovatelství, jehož lze dosáhnout kolektivizací zemědělství a pionýrskou pomocí na brigádách. Správný pionýr měl být veden k socialistickému vlastenectví, bezmeznému vzhlížení k Sovětskému svazu a připomínání si bojů dělnické třídy proti buržoazii.³⁹

Na základě Usnesení ÚV KSČ o zvyšování úrovně a dalším rozvoji všeobecně vzdělávacího systému schválenému v roce 1955 dostala PO ČSM za úkol prohloubit ideově výchovné působení tím, že bude rozvinuta zájmová činnost ve skupinách a oddílech. Důraz byl kladen na práci skupin mladých techniků a přírodovědců. Za svoji činnost získávali nejlepší pionýři odznaky Mladý technik či Mladý přírodovědec.⁴⁰

V 60. letech reagoval na změny ve společnosti 13. sjezd KSČ. Sjezd vytyčil nové úkoly pro mládež, a to upevňovat jednotu mládeže, prohlubovat ideovou výchovu, rozvíjet společenskou aktivitou konáním mnohých kulturních akcí, mezi něž se řadily majálesy,

³⁶ První republiková konference Pionýra v České republice 26.-27.1.1991. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/historie/repkonfer91> >. [Citováno dne 2014-11-13].

³⁷ Stanovisko I. výročního zasedání České rady Pionýra k další spolupráci se slovenskou organizací Pionier 7.2.1993. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyr/historie/skstanovis93> >. [Citováno dne 2014-11-13].

³⁸ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online].

Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2014-11-15].

³⁹ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 46-47.

⁴⁰ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 84-85.

festivaly, zájezdy, srazy, turistické aktivity a další.⁴¹ Pionýři měli být kromě politickovýchovné, veřejně prospěšné, technické, přírodovědné a umělecké činnosti vedeni též ke sportu. Takto vedení pionýři se měli stát členy ČSM a aktivně vystupovat v socialistické společnosti jako komunističtí činitelé.⁴² Prohloubení nespokojenosti obyvatelstva, potažmo reformních komunistických představitelů, začalo přitěžovat konzervativnímu křídlu KSČ. Napětí se projevilo rovněž v ČSM, jenž v roce 1967 uspořádal svůj V. sjezd. Ze závěrů V. sjezdu vyplynulo setrvání na marxisticko-leninských idejích a proletářském internacionalismu. Zároveň byla vyjádřena podpora KSČ.⁴³

Základní programové zásady platné v období let 1968 až 1970 deklarovaly, že členství bude založeno na dobrovolnosti vstupu, samosprávnosti a demokratickém rozhodování pionýrského kolektivu, oddílu či skupiny. Pionýr sice uznával vedoucí úlohu KSČ, avšak zároveň prosazoval demokratický i socialistický rozvoj společnosti. Vztah k ostatním mládežnickým organizacím měl být založen na snášenlivosti. Organizace se nezříkala spolupráce s mezinárodními dětskými a mládežnickými organizacemi a školou.⁴⁴

Z předchozí kapitoly víme, že počátkem normalizace byla samotná organizace Pionýr rozpuštěna a posléze se stala podřízenou organizací SSM. Svaz socialistické mládeže působil pod dohledem KSČ. Socialismus nastolený i v PO SSM měl být opět vystavěn na spolupráci se socialistickými zeměmi a principech marxismu-leninismu.⁴⁵ Do sametové revoluce se ve své podstatě uplatňoval kurs bývalé PO ČSM. Důraz byl kladen na rozvoj zájmové činnosti prostřednictvím vyhledávaných expedic, her a soutěží. Na okraj zmiňme expedici Za prvými pionýry, Pionýrskou expedici 30 či soutěž o Festivalový štít.⁴⁶ V červnu 1977 byl na 2. celostátní konferenci schválen výchovný systém, jehož cílem bylo obohacení a prohloubení pionýrské výchovy prostřednictvím systému Plamenů a Cest.⁴⁷ Obsah pionýrské práce byl nadále soustředěn na ideově výchovnou činnost, tvořivou práci, turistiku, tělovýchovu a letní táboření. Zintenzívněna byla též spolupráce PO SSM

⁴¹ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 49.

⁴² ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 9.

⁴³ STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM*. 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. s. 50.

⁴⁴ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970*. Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 31-32.

⁴⁵ Tamtéž, s. 82.

⁴⁶ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly z dějin Pionierskej organizácie v Československu. Stručný náčrt vývoja v rokoch 1945-1981*. Přeložila Mária Brenčíčová. Bratislava: Smena, 1983. s. 216.

⁴⁷ Tamtéž, s. 222-223.

s dalšími organizacemi jako Čs. svazem tělesné výchovy, Svazarmem, Čs. červeným křížem aj.⁴⁸

Po sametové revoluci došlo k zániku PO SSM. Vznikly nové organizace včetně Pionýra. V Prozatímních programových zásadách Pionýra přijatých na mimořádné celostátní konferenci pionýrských pracovníků bylo stanoveno, že Pionýr bude působit v duchu demokracie jako samostatná společenská organizace dětí, jejich přátel a povede své členy k mravnosti, humanitě a vlastenectví.⁴⁹ V Programu Pionýra z roku 1991 bylo zakotveno, že se Pionýr distancuje od vlivu politických stran, hnutí a dalších organizací.⁵⁰ Od ideově politické výchovy v duchu marxismu-leninismu bylo upuštěno a dnešní činnost Pionýra se orientuje na veřejně prospěšné akce spjaté s osvětovou, výchovnou, vzdělávací a charitativní činností.⁵¹

1.3 Pionýrské symboly

Pionýrské symboly neodmyslitelně patří k hlavním atributům pionýra. Nežli však pionýr získal právo užívat pionýrské symboly, sdružovali se budoucí pionýři v oddílech jisker. Jiskry tvořily věkovou kategorii od 6 do 8 let. Poté, co jiskra (za pomoci rodičů) odevzdala přihlášku, zavázala se jednat podle zásad pionýra, splnila určitý úkol a oddílová či skupinová rada přihlášce vyhověla, složila jiskra pionýrský slib, stala se pionýrem a následně mohla užívat pionýrské symboly.⁵² Pionýrský slib zněl v organizaci PO ČSM takto: „*Já mladý pionýr Československé socialistické republiky, slavnostně slibuji před svými druhy, že budu jednat podle pionýrských zásad, učit se a pracovat tak, abych byl dobrým budovatelem a obráncem své milované vlasti.*“⁵³ Nový pionýr dostal odznak, průkaz, rudý šátek a po odpovědi na pionýrský pozdrav vedoucího se stal právoplatným členem organizace. Mezi důležité atributy každého pionýra byly řazeny pionýrské prapory a praporečky, pionýrský šátek, pionýrský odznak, pionýrský pozdrav a heslo.

⁴⁸ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly z dejín Pionierskej organizácie v Československu. Stručný náčrt vývoja v rokoch 1945-1981*. Přeložila Mária Brenčičová. Bratislava: Smena, 1983. s. 244.

⁴⁹ Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků 20. 1. 1990. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90> >. [Citováno dne 2014-11-11].

⁵⁰ Program Pionýra 1991. *Pionýr – Historie*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/program91> >. [Citováno dne 2014-11-13].

⁵¹ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online].

Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2014-11-15].

⁵² ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 10.

⁵³ Tamtéž, s. 11.

Pionýrské prapory a praporky se vyznačovaly rudou barvou, jež symbolizovala revoluční boj dělnické třídy proti vykořisťovatelům a boj za vítězství socialismu a komunismu.⁵⁴ Za nejvyšší prapor byl považován Rudý prapor PO ČSM věnovaný ÚV KSČ k 5. výročí založení PO ČSM, dále následovaly krajské, okresní a skupinové prapory a oddílové praporky.⁵⁵ V období pražského jara byla ponechána rudá barva praporů, nicméně oddílové praporky mohly mít libovolnou barvu s rozměry, které neměly přesahovat 50 x 35 cm.⁵⁶ Pionýrské prapory organizace PO SSM měly opětovně rudou barvu. Největším symbolem se stal Rudý prapor PO SSM, který organizace získala od ÚV KSČ ke 25. výročí PO. Ponechány byly i skupinové praporky^{57,58} a oddílové praporky.⁵⁹

Třícípý pionýrský šátek⁶⁰ znázorňoval svazek tří generací – pionýrů, svazáků a komunistů.⁶¹ Od roku 1964 nosili pionýři rudý šátek každodenně, nicméně po celostátní konferenci pionýrských pracovníků konané ve dnech 1. až 3. 11. 1968 bylo stanoveno, že šátek nemusel být nošen každodenně a barvu šátku si mohly oddíly zvolit samy. V praxi to vypadalo tak, že šátky odlišné barvy než rudé byly nošeny především v přírodě, rudé šátky pak na významnějších akcích.⁶² Po ustavení organizace PO SSM bylo ponecháno právo šátek rudé barvy nosit jakožto znak příslušnosti k PO SSM.⁶³

Třetí symbol, pionýrský kovový odznak⁶⁴, byl tvořen státní vlajkou, otevřenou knihou a rudým ohněm se třemi rudými plameny. Státní vlajka symbolizovala jednotu všech dětí, otevřená kniha život a tři nestejně velké plamínky společné úsilí komunistů, mládeže a dětí.⁶⁵ V období let 1968-1970 byl výklad o částech pionýrského odznaku pozměněn. Státní vlajka byla vykládána jako láska k socialistické vlasti, rozevřená kniha znamenala touhu pionýrů po vědění a poznání a tři plameny představovaly plamen pravdy, plamen

⁵⁴ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení.* Praha: Mladá fronta, 1965. s. 11.

⁵⁵ Tamtéž, s. 11-12.

⁵⁶ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970.* Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 43.

⁵⁷ Viz příloha č. 1.

⁵⁸ Viz příloha č. 2.

⁵⁹ *Programové a organizační zásady pionýrské organizace SSM.* Praha: Mladá fronta, 1988. s. 16.

⁶⁰ Viz příloha č. 3.

⁶¹ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení.* Praha: Mladá fronta, 1965. s. 12.

⁶² ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970.* Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 14.

⁶³ ŠVARCOVÁ, B. – ŠVARC, P. *Symboly Pionýrské organizace SSM. Náměty k činnosti pionýrských oddílů a skupin.* Praha: Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučíka, 1984. s. 6.

⁶⁴ Viz příloha č. 4.

⁶⁵ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení.* Praha: Mladá fronta, 1965. s. 126.

svobody a plamen pokroku.⁶⁶ Po založení PO SSM byl termín pionýrský odznak nahrazen termínem pionýrský znak a význam prvků znaku byl navrácen před období pražského jara.

Pionýrský pozdrav vyjadřoval zájmy pracujícího lidu, které byly kladeny výše než zájmy osobní.⁶⁷

Za poslední pionýrský symbol považujeme pionýrské heslo. Heslo znělo: „*K budování a obraně vlasti bud' připraven!*“ a odpověď: „*Vždy připraven!*“. Heslo, vyřčené z úst vedoucího, signalizovalo výzvu k vybudování socialistické země, odpověď pionýra znamenala připravenost tak učinit.⁶⁸ Heslo bylo užíváno v nezměněné podobě v organizaci PO ČSM, v letech 1968-1970 i v organizace PO SSM.

Po sametové revoluci byla symbolika pionýra změněna. Byl ponechán znak, který se skládal ze státní vlajky (charakterizovala příslušnost k vlasti), otevřené knihy (touha po poznání) a ohně (pokrok).⁶⁹ Dnes se však již termínu pionýrské symboly neužívá. Termín byl nahrazen jednotlivými prvky, mezi něž řadíme název a znak⁷⁰. Ve znaku se vyskytuje vpravo vzhůru směřující vlašťovka, jež se nalézá na pozadí trikolóry.⁷¹ K druhotným prvkům náleží pionýrský odznak, maskot, pozdrav, součásti oděvu (košile, šátky, trička aj.) a značení (odznaky, nášivky aj.).⁷²

2 Pionýr na Rokycansku

2.1 Pionýři v Rokycanech

2.1.1 Situace před vznikem prvních pionýrských skupin v Rokycanech

Před vznikem prvních pionýrských skupin v Rokycanech bylo nutno vytvořit dostatečnou síť mladých lidí, kteří by propagovali vstup do budoucí PO ČSM. Za tímto účelem byla s. Sojkovou ze Svazu české mládeže a s. Strakou z akčního výboru Junáka konána dne 10. 3. 1948 na Skautské louce propagační akce pro mladé budovatele vlasti. V podobném duchu byla předsedou SČM Karlem Šmolíkem organizována akce Beseda

⁶⁶ ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970*. Praha: Česká rada pionýrů, 2001. s. 14.

⁶⁷ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 12.

⁶⁸ ŠVARCOVÁ, B. – ŠVARC, P. *Symboly Pionýrské organizace SSM. Náměty k činnosti pionýrských oddílů a skupin*. Praha: Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučíka, 1984. s. 8.

⁶⁹ Statut Pionýra 1991. *Pionýr – Historie*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/statut91> >. [Citováno dne 2014-11-13].

⁷⁰ Viz příloha č. 5.

⁷¹ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr – Historie*. [online].

Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2014-11-15].

⁷² Tamtéž.

mládeže v dubnu téhož roku v rokycanské Sokolovně.⁷³ Budovatelské nadšení mělo být šířeno i za pomoci učitelstva, a proto předseda okresního akčního výboru Národní fronty A. Valenta kladl učitelům na srdce, aby v žácích vzbuzovali budovatelský optimismus.⁷⁴

2.1.2 Utváření pionýrských skupin na rokycanských školách

První pionýrské skupiny na rokycanských školách jsou v městských kronikách zaznamenány na 1. střední škole (dnešní ZŠ ulice Míru) a 2. střední škole (dnešní ZŠ T. G. Masaryka).

A) 1. střední škola

V roce 1948 byla spojena 1. měšťanská škola chlapecká a 1. měšťanská škola dívčí a tím vznikla 1. střední škola. Již v této době můžeme s jistotou tvrdit, že do školy pronikaly první pionýrské myšlenky. Studenti místního gymnázia navštěvovali tuto školu a kladli mladým žákům na srdce, aby dbali na svůj prospěch a podporovali budování socialistického státu. V roce 1950 se 94 žáků místní školy přihlásilo do Pionýra. Skupina vytvořila 3 oddíly. Pionýři se začali scházet na středečních a víkendových schůzkách. Ti pionýři, kteří nejlépe pracovali, byli oceněni rudým pionýrským šátkem. Místní pionýři se posléze objevovali na oslavách 1. máje, vzniku KSČ či VŘSR. Čas trávili i na výletech, besedách či u táborových ohňů na Skautské louce.⁷⁵

B) 2. střední škola

Na II. střední škole, vzniklé v roce 1948 ze 2. měšťanské školy chlapecké a 2. měšťanské školy dívčí, působilo v roce 1951 na 141 pionýrů. V květnu 1951 byl za účasti patronátních závodů slavnostně složen pionýrský slib 52 pionýrů. K novým pionýrům promluvila údernice Franta Baštová, která ve svém proslovu zdůraznila, že se pionýři mají vhodně chovat k pionýrským šátkům. Zástupce Svazu české mládeže pak věnoval pionýrům peněžitý dar v hodnotě 3600 Kčs.⁷⁶ Počátkem školního roku 1951/1952 vstoupilo do Pionýra 95 žáků čtvrtých a pátých tříd. Pionýrskou skupinu vedl V. Šimák. Někteří žáci získali za své výkony Fučíkovy odznaky a za vzorné pionýry byli vyhlášeni 3 studenti. Jeden z nich, žák Šůla, prohlásil, že nadále bude usilovat o výborný školní prospěch, nasbírání na 150 kg surovin, pravidelně se účastní pionýrských

⁷³ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 377. *Kronika města Rokycany, 6. díl (1948-1951)*.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 378. *Kronika města Rokycany, 7. díl (1951-1954)*.

⁷⁶ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 377. *Kronika města Rokycany, 6. díl (1948-1951)*.

schůzek a zlepši své znalosti v dějinách VKS(b). Na konci tohoto školního roku na škole působilo již 10 pionýrských oddílů v celkovém počtu 214 žáků z 387 možných.⁷⁷

2.1.3 Od školské reformy 1953 do vzniku PO SSM

Na základě přijetí školského zákona z roku 1953 bylo rozhodnuto o přeměně národních škol ve školy osmileté. V Rokycanech tak vznikla I. osmiletá střední škola (z původní 1. střední školy), II. osmiletá střední škola (z původní 2. střední školy) a Jedenáctiletá střední škola (ze Státního reálného gymnasia).

Na základě zjištěných informací lze konstatovat, že na 1. osmileté škole bylo v roce 1954/1955 registrováno 8 oddílů s počtem 204 pionýrů (o tři roky později 296), na 2. osmileté škole se nalézalo 188 pionýrů. O rok později počet činil 262.⁷⁸

Pionýři svoji loajalitu režimu projevovali zejména na májových průvodech, oslavách osvobození sovětskou armádou či VŘSR. Připomínali si vznik KSČ, ale rovněž výročí založení PO ČSM. V rámci oslav 10. výročí PO ČSM se pionýři zúčastnili 1. krajského pionýrského sletu v Horšovském Týně, jenž byl konán od 4. do 7. 6. 1959. Z rokycanského okresu bylo přítomno 30 chlapců a děvčat.⁷⁹ Další slet, tentokrát slet okresní, se uskutečnil 28. 5. 1961. Tato akce měla připomenout 40. výročí založení KSČ. Zapojilo se do ní na 350 pionýrů, účastníků expedice Za rudým praporem.⁸⁰

V pionýrských skupinách (PS ZDŠ ulice Míru, PS ZDŠ park Pionýrů⁸¹, PS ZDŠ Za radnicí, PS ZDŠ Jižní předměstí⁸²) byla zintenzivňována zájmová činnost. Rozvoj zájmové činnosti pionýrů byl podpořen založením Okresního pionýrského domu v říjnu 1963. Dům byl umístěn na Pionýrské louce (dříve Skautské louce) a jeho vedení se ujal s. Kuba, posléze s. Hahn a s. Auterská. Nové zájmové středisko podporovalo kroužek požárnícký, modelářský, astronomický či šachový a organizovalo nejen prázdninovou činnost a soutěže dětí, ale i metodologickou přípravu pionýrských pracovníků pod vedením s. Karlové. Pracovníci domu rovněž dbali na kontrolu práce pionýrských vedoucích.⁸³ V období pražského jara byl sice objekt vrácen obnovené organizaci Junák, nicméně počátkem normalizace byl opět předán pionýrům. V únoru 1976 byl Okresní pionýrský dům přestěhován do Hammerovy vily, čp. 195/II, (dříve zvláštní

⁷⁷ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 378. *Kronika města Rokycany, 7. díl (1951-1954)*.

⁷⁸ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 379. *Kronika města Rokycany, 8. díl (1954-1957)*.

⁷⁹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 380. *Kronika města Rokycany, 9. díl (1957-1962)*.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Název pro dnešní školu T. G. Masaryka v letech 1962-1980.

⁸² Škola byla otevřena v září 1962.

⁸³ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 382. *Kronika města Rokycany, 11. díl (1965-1968)*.

škola) a původní název přejmenován na Okresní dům pionýrů a mládeže. Pracovní náplň domu byla stále kladena na zájmovou činnost dětí v kroužcích a organizování prázdninových aktivit dětí.⁸⁴ Po roce 1989 byl název domu změněn na Dům dětí a mládeže. V současnosti se objekt nalézá v Čechově ul., čp. 1155.

2.1.4 PO SSM v Rokycanech do sametové revoluce

Po období pražského jara, které přineslo obnovení Junáka a oslabení pozice PO, byla dne 15. 6. 1970 uskutečněna okresní konference SSM, na níž byl zvolen 25členný OV SSM. Po ustavující okresní konferenci SSM byla sloučena skautská mládež s pionýrskou. Vznikl orgán Okresní rada, který byl složen ze zástupců Junáka a Pionýra. Posléze se do PO SSM zaregistrovala jedna pionýrská skupina složená ze 16 oddílů a oddílu jisker s celkovým počtem 261 dětí, 29 vedoucích a 6 pionýrských instruktorů. Z původně 1 pionýrské skupiny byly vytvořeny čtyři, jelikož se celkový počet oddílů navýšil na 59. Skupinovými vedoucími na ZDŠ v ulici Míru se staly s. Řehořová, v ZDŠ Za radnicí s. Charažimová, v ZDŠ parku Pionýrů s. Šilpochová a v ZDŠ Jižní předměstí s. Šiftařová. Koordinaci rokycanských skupin zajišťovala nově ustavená Městská rada pionýrů s předsedou s. Neckářem.⁸⁵

Vytvořené skupiny se následně zapojily do plnění výchovných systémů Plamenů a Cest. Pionýři svůj intelekt rozvíjeli v ideologicky zaměřených hrách jako Co znáš o SSSR, Pionýrská expedice 30 či Putování 25. Loajální postoje k režimu byly proječovány také na odhalování pamětních desek v rámci okresních setkání pionýrů. Zmiňme odhalení pamětní desky Klementa Gottwalda a Bohumíra Šmerala na Střelnici v roce 1979.⁸⁶ Pionýři se setkávali i s vojáky, od nichž zjišťovali informace o odbojové činnosti členů KSČ za 2. světové války. Ve větší míře než před pražským jarem byly tvořeny tematické pionýrské oddíly. Uvedme oddíl Družba vytvořený ze žáků 7. tříd ZŠ ulice Míru. Oddíl se zaměřoval na požárníctví.⁸⁷ K oživení zájmové činnosti dětí přispělo i otevření Městského domu pionýrů a mládeže v Partišově vile na severozápadním nároží křižovatky U Jatek v roce 1983. Dům poskytoval vyžití zejména v oblasti technické.⁸⁸

⁸⁴ CIRONIS, Petros. – MOULIS, Karel – ŠÍMA, Vladislav. *Socialistické Rokycansko*. Praha: Panorama, 1985. s. 155.

⁸⁵ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 383. *Kronika města Rokycany, 12. díl (1968-1973)*.

⁸⁶ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 386. *Kronika města Rokycany, 15. díl (1978-1981)*.

⁸⁷ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 384. *Kronika města Rokycany, 13. díl (1974-1975)*.

⁸⁸ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 388. *Kronika města Rokycany, 17. díl (1983)*.

Osmdesátá léta byla především ve znamení oslav. Zmiňme akci pořádanou na počest 35. výročí PO v Rokycanech. Na tuto akci se přijelo podívat okolo 580 pionýrů ze všech skupin na okrese. Kulturní program vyplněný tradičním lampiónovým průvodem směřujícím z náměstí Rudé armády na Osecký vrch a tamní zapálení mírového ohně doplnila o den později manifestace na rokycanském náměstí, na níž promluvil předseda OV SSM Z. Záhrobský a tajemnice OV KSČ M. Patáková. Na závěr setkání byla na okresní prapor slavnostně připjata rudá stuha OV KSČ.⁸⁹

V zájmové činnosti vynikal především oddíl Brontosaurus, který byl součástí PS park Pionýrů. Tento oddíl si vedl nadmíru dobře v brigádnické činnosti, neboť odpracoval 3 017 h, a proto získal cenu Zlatého Brontosaura. Zároveň byl oceněn maketou KNV za péči o životní prostředí a diplomem Zenit 84 za studentskou odbornou činnost. S oddílem byl u pionýrských chatěk v Habru u Volduch natočen dokument pod názvem Mají rádi přírodu. Členové oceněného oddílu byli rovněž pozváni na natáčení pořadu Příroda na zítřek.⁹⁰

Na konci 80. let skupinová vedoucí v ZŠ parku Pionýrů dohlížela na 21 pionýrských oddílů s 35 pionýrskými pracovníky.⁹¹ V roce 1988 se v ZŠ Za radnicí nalézalo v 304 žáků (tj. 90 % všech žáků).⁹²

2.1.5 Rozpad PO SSM a založení občanských sdružení po roce 1989

Jak víme z předcházející kapitoly, v lednu 1990 byla v Brně konána celostátní konference pionýrských pracovníků, na níž bylo rozhodnuto o konci PO SSM. Pionýrské skupiny v rámci školy byly zrušeny a nahrazeny zájmovými kroužky. Mnozí členové bývalého Pionýra přešli k dříve zakázanému a nyní nově obnovenému Junáku. Někteří členové Pionýra však usilovali o zachování této organizace. Pionýrská organizace nakonec nebyla zrušena a začlenila se do demokratické společnosti jako občanské sdružení a od roku 2014 jako zapsaný spolek. Na území Rokycan v současnosti funguje PS Rokycany Jih sídlící v Zeyerově ulici.

⁸⁹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 389. *Kronika města Rokycany, 18. díl (1984).*

⁹⁰ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 390. *Kronika města Rokycany, 19. díl (1985).*

⁹¹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 391. *Kronika města Rokycany, 20. díl (1986).*

⁹² SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 393. *Kronika města Rokycany, 22. díl (1988).*

2.2 Některé pionýrské skupiny na Rokycansku a jejich aktivity

Na Rokycansku vznikla první pionýrská skupina v říjnu 1949 v Mýtě. Skupina byla vedena Alenou Mikešovou. Pionýři získali své pionýrské šátky v dubnu 1950 na okresní konferenci KSČ v Rokycanech a posléze začali vyvíjet aktivitu ve sběru odpadu. Za svoji činnost byli odměněni zážitky z tábora v Zelené Lhotě na Šumavě.⁹³

Vznik dalších skupin následoval. Na základě zaznamenaného dopisu učitelky Věry Paulové v mlečické kronice víme, že tamní skupina v počtu 15 žáků byla založena z popudu ředitele Berana a učitelky Šilhánkové v říjnu 1950. Zpočátku zde žádné oddíly nebyly ustaveny, pionýři pracovali společně, nicméně na konci 50. let působilo v obcích nedaleko Mlečic již 15 družin. Tyto družiny vznikly například ve Zvíkovci, Lhotce, Ostrovci u Zbiroha či v Hradišti.⁹⁴

Během školního roku 1949/1950 byly ustaveny pionýrské skupiny ve Strašicích či v Rokycanech.⁹⁵ Nově se rozvíjející pionýrské hnutí se snažilo o zajištění mezinárodních styků mezi pionýry ze socialistických zemí, a proto byl v červnu 1950 uspořádán mezinárodní tábor v Polsku. Tohoto setkání se zúčastnilo také 6 pionýrů z rokycanského okresu. Mladí pionýři nejen navázali kontakty s pionýry z dalších zemí, ale setkali se i s polským prezidentem Bierutem.⁹⁶

Na počátku období kolektivizace vystupovali pionýři se svými kulturními vložkami v JZD. Svoji práci pak měli přispívat k budování vlasti. Pionýrská činnost se projevovala výsadbou stromků podél cest, brigádami a účastí na slavnostech. Díky rozvoji zájmové činnosti vstupovaly do Pionýra mnohé děti. Značný nárůst členské základny zaznamenáváme v mirošovské pionýrské skupině, kde se pod vedením s. Jůdlové ustavilo 7 oddílů v září 1955. O rok později se na tamní škole nalézalo již 10 oddílů.⁹⁷

V roce 1959 se vybraní pionýři z okresu zúčastnili 1. krajského setkání pionýrů v Horšovském Týně, o rok později byli na 2. krajském setkání pionýrů přítomni pionýři z PS Stupno, PS Mirošov a z rokycanské školy Za radnicí.⁹⁸ Dle záznamu ve stupenské kronice bylo přítomno 700 pionýrů a 300 turistů.⁹⁹

⁹³ CIRONIS, Petros – MOULIS, Karel – ŠÍMA, Vladislav. *Socialistické Rokycansko*. Praha: Panorama, 1985. s. 156.

⁹⁴ SOKA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv. č. *Kronika PS Mlečice (1958-1964)*.

⁹⁵ CIRONIS, Petros – MOULIS, Karel – ŠÍMA, Vladislav. *Socialistické Rokycansko*. Praha: Panorama, 1985. s. 156.

⁹⁶ *30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku*. Rokycany: Okresní výbor KSČ, 1979. s. 3.

⁹⁷ SOKA Rokycany. Fond ZŠ Mirošov č. 835. Bez inv.č. *Kronika PS Mirošov (1955-1967)*.

⁹⁸ *30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku*. Rokycany: Okresní výbor KSČ, 1979. s. 4.

⁹⁹ SOKA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č.1015. Bez inv.č. *Kronika pionýrů Stupno (1957-1964)*.

Na konci 50. let se pionýři zapojili do expedice Za rudým praporem, jež byla vyhlášena na počest 40. výročí založení KSČ. Ze zápisu OV ČSM v Rokycanech z 19. 11. 1960 vyplývá, že se ze všech 50 pionýrských skupin na okrese akce zúčastnilo pouze 15 skupin. Soudružka Tomanová vyjádřila politování nad tímto neuspokojivým stavem a navrhl, aby svazáci vypomáhali v pionýrských skupinách s jejich aktivitami, čímž měly skupiny předejít své neúčasti ve vyhlášených expedicích a hrách.¹⁰⁰ Na rozdíl od jiných skupin byla expedice radostně přijata v 6. oddílu PS Mlečice. Aby se oddíl v expedici dobře umístil, plnil závazky zahrnující sběr 3 000 kg papíru a hadrů, 2 000 kg kostí, 20 000 kg železa a práci 160 h na stavbě školy.¹⁰¹

Rostoucí zájem o turistické vyžití pionýrů byl naplňován konáním pionýrských táborů. Jeden z nich se uskutečnil v Seči u Chrudimi. Setkání byli přítomni žáci PS ZDŠ Za radnicí, ZDŠ ulice Míru, ZDŠ Stalingradského parku¹⁰² v Rokycanech, ale také PS ZDŠ Stupna, Mýta či Mlečic.¹⁰³ Ve stejné době byl pořádán mezinárodní tábor míru v Polsku. Mezi vybranými pionýry nechyběla Drahuška Vasková z PS Hrádek, Mirka Gallová z PS Zbiroh, Jana Vaňková z PS Strašice a František Dostál z PS ulice Míru.¹⁰⁴

Pionýři se nezúčastňovali pouze oslav či turistických výletů, ale i besed a diskuzí. Jedna z besed proběhla na mlečické škole s fotbalovými reprezentanty Brumovským a Novákem po uskutečnění tokijské olympiády. V lednu 1965 si zdejší pionýři vyslechli redaktora Mladého světa Josefa Hollera, který jim vyprávěl o marocké chudobě.¹⁰⁵ Během oslav 50. výročí VŘSR přijel na mlečickou školu diskutovat bojovník 2. světové války s. Falout. Tento účastník války působil v Československém armádním sboru v SSSR. Na besedě byl promítnut film Velká vlastenecká válka.¹⁰⁶

V srpnu 1968 se skupina v Mlečicích zapojila do hry Službu vlasti. Tímto aktem vyjádřila podporu ČSSR, která byla napadena vojsky Varšavské smlouvy. V rámci této hry vyvěšovali pionýři časopis Pravda před poštou, sbírali brambory, chmel či papír a vesnické kolektivy uklízely čekárny.¹⁰⁷

¹⁰⁰ SOkA Rokycany. Fond ČSM-OV Rokycany č. 514. *Zápis z okresní konference 19.11.1960*. Evid. j. N 1. Inv. č. 3.

¹⁰¹ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika 6. oddílu PS Mlečice (1960-1975)*.

¹⁰² Název pro dnešní školu T. G. Masaryka v letech 1960-1962; v letech 1962-1980 se nazývala ZDŠ park Pionýrů.

¹⁰³ SOkA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv.č. *Kronika pionýrů Rokycany (1960-1961)*.

¹⁰⁴ Pionýři našeho okresu pojedou do MTM. *Rokycanský budovatel*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 6. 5. 1965, roč. 16, č. 18, str. 4.

¹⁰⁵ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika 3. oddílu PS Mlečice (1963-1978)*.

¹⁰⁶ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika 2. oddílu PS Mlečice (1965-1979)*.

¹⁰⁷ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika PS Mlečice, 1. díl (1968-1982)*.

Po ustavení PO SSM dne 24. 6. 1970 se z rokycanského okresu do pionýra přihlásilo na 900 jisker a pionýrů. V roce 1971 bylo na Rokycansku zaregistrováno více než 1300 členů. Pionýři se záhy zapojovali do nových her jako expedice Za prvními pionýry.¹⁰⁸ Tuto expedici plnily i mlečické oddíly, které si stanovily, že se vynasnaží pochopit „správné“ názory komunistických představitelů a nadále budou navazovat přátelské styky se SSSR.¹⁰⁹ Mezinárodní styky mezi rokycanským okresem a SSSR byly vskutku uskutečněny, neboť do Rokycan zavítal tajemník komsomolu Sverdlovské oblasti¹¹⁰ a zástupci uralského města Bogdanovič. Rokycany s těmito oblastmi navázaly přátelské styky, které se prohlubovaly i v následujících letech. V rámci tohoto přátelství byly realizovány tzv. vlaky družby.¹¹¹

Od roku 1972 do sametové revoluce byli na všech 13 devítiletých školách v okrese zřízeny pionýrské skupiny. K příležitosti 25. výročí PO bylo v roce 1974 uspořádáno celostátní setkání pionýrů v Hradci nad Moravicí. Členové ÚV KSČ zde předali zástupcům PO SSM Rudý prapor.

V 70. letech se zájmová činnost orientovala především na hledání odbojových míst v okrese. Za tímto účelem vznikla celostátní hra Expedice 30.¹¹² Do hry se zapojili i mlečičtí pionýři. V rámci hry navštívili výstavu o Slovenském národním povstání v Rokycanech, podívali se do partyzánského bunkru v Újezdu u Hořovic a zúčastnili se branné hry s vojáky. Svě znalosti o SSSR prověřili ve hře O zemi, kde zítra již znamená včera.¹¹³ Kromě zájmové činnosti se v pionýrské skupině věnovala pozornost zkulturování okolí. Pionýři sbírali odpad, byliny, snažili se pečovat o životní prostředí. Za aktivní účast byli vybíráni do pionýrských táborů nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Například mýtští pionýři a jiskry tábořili v Chanovicích či na hradu Buben u přehrady v Hracholuskách. V dubnu 1975 čtyři mýtští pionýři navštívili východoněmecké město Greiz a spatřili koncentrační tábor Buchenwald.¹¹⁴ O rok později přijelo 46 pionýrů z německého Greize na 17. krajské setkání pionýrů Západočeského kraje. Kulturní program proběhl v Rokycanech i v Plzni.¹¹⁵

¹⁰⁸ 30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku. Rokycany: Okresní výbor KSČ, 1979. s. 7.

¹⁰⁹ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika 2. oddílu PS Mlečice (1965-1979)*.

¹¹⁰ Jedná se o dnešní oblast Jekatěrinburgu.

¹¹¹ Kolektiv autorů. *Pamětník událostí v Rokycanech 1945-1990. Padesát let budování města. Vše, na co si už nevzpomenou ani pamětníci*. Rokycany: OV KSČM, 2011. s. 27-28.

¹¹² 30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku. Rokycany: Okresní výbor KSČ, 1979. s. 7.

¹¹³ SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv.č. *Kronika 2. oddílu PS Mlečice (1965-1979)*.

¹¹⁴ SOkA Rokycany. Fond PS Mýto č. 931. Bez inv.č. *Kronika PS Mýto (1974-1975)*.

¹¹⁵ Přivítáme pionýry z NDR. *Hlas Rokycanska*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 30. 4. 1976, roč. 6, č. 9, str. 5.

Nastolený trend výletů, turistických akcí a soutěžení neutuchal ani v 80. letech. Například časopis „*Hlas Rokycanska*“ informoval o výsledcích celostátní soutěže pionýrských skupin a oddílů k ukončení soutěže Cestou ke svobodě a míru. Akce se zúčastnily PS Jižní předměstí, park Pionýrů, ulice Míru, Za radnicí, Stupno, Hrádek, Osek, Holoubkov, Dobřív, Radnice, Ejpovice a Zbiroh, ovšem z cen se těšily PS Volduchy, Mirošov, Strašice.¹¹⁶ V téže době působilo ve 20 pionýrských skupinách s celkovým počtem 219 pionýrských oddílů 4 558 členů.¹¹⁷

Zaměříme-li pozornost na pionýrské tábory, můžeme na základě písemností OR PO SSM v Rokycanech říci, že v roce 1986 bylo konáno celkem 31 pionýrských táborů, které pořádaly pionýrské skupiny na Rokycansku. Na táborech se vystřídalo 1 023 pionýrů a jisker, 135 vedoucích, 59 pracovníků a 76 instruktorů. Pionýři strávili čas v táborech v Železné Rudě, Bratislavě či Bardějově.¹¹⁸ Kromě těchto míst byly Okresním domem pionýrů a mládeže pořádány letní tábory na severním Rokycansku u břehu Berounky, např. v Podmoklech, Bujesilech, Ostrovci či pod zříceninou hradu Krašov.¹¹⁹

Na konci 80. let rozvíjelo svoji činnost 17 pionýrských skupin na celém okrese. Skupiny tvořilo více než 4 500 pionýrů a jisker v celkem 259 pionýrských oddílech.¹²⁰

2.3 Pionýrské skupiny na Rokycansku v současnosti

Významnou redukci pionýrských skupin zaznamenáváme po sametové revoluci. Článek v regionálních novinách z listopadu 1991 nás informuje o tom, že na okrese se v tuto dobu nalézalo 12 pionýrských skupin se 465 dětmi, ovšem mnozí pionýři zanechali své činnosti, a proto se počet pionýrů i nadále snižoval. Například byly zrušeny pionýrské skupiny v Radnicích, Holoubkově či Dobřívě. U dvou posledně jmenovaných přešel majetek do rukou místních středisek Junáka. Skupina v Radnicích se zřekla svého majetku ve prospěch místní školy.¹²¹

¹¹⁶ Pionýři soutěžili. *Hlas Rokycanska*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 20. 6. 1985, roč. 15, č. 24, str. 3.

¹¹⁷ CIRONIS, Petros. *Kupředu, levá. Průvodce po Síni tradic OV KSČ v Rokycanech*. Rokycany: OV KSČ, 1980. s. 35.

¹¹⁸ SOKA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

¹¹⁹ SOKA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv.č. *Kronika pionýrů OTŠ (1984-1987)*.

¹²⁰ MOULIS, Karel. *Za Rokycansko krásnější*. Rokycany: Okresní národní výbor, 1986. s. 85.

¹²¹ Pionýr na Rokycansku. *Rokycansko*, České Budějovice: VLTAVA, 14. 11. 1991, roč. 2, č. 45, str. 2. Reg. číslo OK ÚMP 10/1991.

V současnosti působí na okrese 5 pionýrských skupin, a to včetně již zmíněné PS Rokycany Jih. Z dalších jmenujme PS Zbiroh, PS Trojlístek Strašice, PS Bílá Cerkev Strašice a PS Hrádek.¹²² Právě posledně zmíněné skupině budou patřit následující řádky.

3 Historie Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan

3.1 Od vzniku skupiny do roku 1968

Jak jsme zjistili z předcházející kapitoly, první pionýrské skupiny vznikaly na počátku 50. let minulého století. Podobný osud potkal také Pionýrskou skupinu v Hrádku u Rokycan. Zdejší skupina byla ustavena při místní hrádecké škole dne 26. 3. 1952.¹²³ Hrádecký kronikář Antonín Šmíd však v kronice z let 1983 až 1985 uvedl, že zdejší skupina byla založena 23. 3. 1952.¹²⁴ Josef Vaska, skupinový a oddílový vedoucí působící ve skupině v 70. letech, ve svém rozhovoru z roku 2008 poznamenal, že skupina vznikla v dubnu 1952.¹²⁵

Přesné datum založení skupiny sice s jistotou neznáme, nicméně s jistotou můžeme říci, že první skupinovou vedoucí se stala Ludmila Brožíková¹²⁶. Okolo této vedoucí se začal vytvářet kolektiv, jehož cílem bylo získání co největšího počtu dětí. Nutno říci, že počet členů skupiny se rychle zvyšoval, a to i díky kulturní činnosti, jež skupina v rámci oslav VŘSR, PO ČSM, májů, vzniku KSČ uskutečňovala. Zmínil bych, že hrádečtí pionýři a jejich rodiče byli přítomni i na odhalení pomníku J. V. Stalina v Plzni v listopadu 1953. Na akci promluvil i tehdejší československý prezident Antonín Zápotocký.¹²⁷

Skupina svoji činnost rozvíjela pod vedením Ludmily Brožíkové do roku 1956. Poté byla vystřídána Vlastou Pokornou, která v roce 1959 přenechala místo skupinové vedoucí J. Šamanové. Ve školním roce 1955/1956 působilo ve 4. třídě 30 pionýrů, z nichž 22 nosilo rudý šátek. V 5. třídě se mohlo z 30 dětí pyšnit šátkem 27.¹²⁸ Jelikož skupina významně člensky vzrůstala, začali skupině vypomáhat v jejím ideově výchovném

¹²² Přehled skupin. *Plzeňská krajská organizace Pionýr*. [online].

Dostupné z URL: < <http://plzensky.pionyr.cz:81/index.php?page=skupiny> >. [Citováno dne 2015-02-27].

¹²³ *Hrádek-Nová Huť. K 650. výročí založení obce Hrádek (1325-1975)*. Hrádek: MNV, [b.r.]. s. 39.

¹²⁴ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 100. *Kronika obce Hrádek, 5. díl (1983-1985)*.

¹²⁵ Historie. *PS Hrádek u Rokycan*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.hradekurokycan.pionyr.cz/historie.html> >. [Citováno dne 2015-02-14].

¹²⁶ Viz příloha č. 6.

¹²⁷ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 96. *Kronika obce Hrádek, 1. díl (1927-1974)*.

¹²⁸ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Pamětní kniha národní školy v Hrádku (1953-1962)*.

působení někteří dostudovaní žáci místní školy.¹²⁹ Tím byla zajišťována další generace pionýrských vedoucích.

První psaná skupinová kronika pochází z roku 1960. Zápisy v kronice nám dokládají sympatie ke komunistické ideologii a vzhlížení k Sovětskému svazu. Za doklad těchto sympatií můžeme považovat dopis odeslaný na kubánské velvyslanectví, do Československého rozhlasu i Československé televize v době karibské krize. Dopis zněl: „*Drazí přátelé! Pionýrská organizace a ČSM při škole v Hrádku u Rokycan, (sic) Vám zasílá přátelské pozdravy. V této (sic) pro Vás, osudné chvíli jsme s Vámi. Jsme velmi rozhořčeni nad drzým a provokačním jednáním vlády USA a samotného prezidenta Kennedyho. Toto jednání, (sic) celá naše pionýrská organizace ostře odsuzuje. Jsme pevně přesvědčeni, že odhodlanost a síla kubánského lidu zvítězí. Cuba si, Yakee¹³⁰ no!*“¹³¹

Skupina se ve své práci opírala o závazky, které byly stanoveny i ke 40. výročí KSČ. Pionýři měli minimalizovat špatné známky a naopak v dostatečné míře pomáhat žákům se slabším prospěchem. Kromě školních povinností se závazek týkal sběru šrotu a brigády v JZD. Pionýři se zapojili i do vyhlášené soutěže Za rudým praporem. Nejlépe pracující pionýři měli být odměněni odznakem Mladého budovatele.¹³²

Velká změna v chodu školy nastala v roce 1962. V tomto roce totiž děti opustily starou školní budovu¹³³ a začaly navštěvovat nově postavenou školu. Na slavnostním otevření dne 3. 9. 1962 nechyběli místní obyvatelé, pionýři i předseda MNV Bárta, kandidát politického byra ÚV KSČ a vedoucí tajemník KV KSČ Jan Hlína, tajemník OV KSČ Jan Hrneček a ředitel hrádecké školy Svatopluk Muzikář. Během oslav se ujala slova i pionýrka Dlouhá. Další pionýrky přednesly některé básně.¹³⁴ V čele skupiny pracoval i nadále Jaroslav Krákora, který po ročním působení J. Šamanové převzal skupinu v roce 1960. Učitel Krákora ve škole dohlížel na 129 jiskřiček a 71 pionýrů. Od roku 1962 zastávala post skupinové vedoucí Ludmila Vladyková, o níž se v kronice hrádecké školy píše, že byla příliš nezkušená v práci s dětmi, a proto byla v roce 1964 nahrazena Sylvií Pazderníkovou.¹³⁵

O nápomocnosti žáků místní školy zdejšími pionýry jsem se již zmiňoval, nicméně skupina navazovala spolupráci i se členy Svazarmu. Svazarmovci zde rozvíjeli zejména

¹²⁹ *Hrádek-Nová Huť. K 650. výročí založení obce Hrádek (1325-1975)*. Hrádek: MNV, [b.r.], s. 40.

¹³⁰ Správný výraz zní Yankee.

¹³¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Viz příloha č. 7.

¹³⁴ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 96. *Kronika obce Hrádek, I. díl (1927-1974)*.

¹³⁵ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Pamětní kniha národní školy v Hrádku (1953-1962)*.

činnost v nejrůznějších kroužcích. Zmínit můžeme kroužek fotografický, motoristický či turistický.¹³⁶ Kromě Svazarmu ve skupině působili i zaměstnanci ŽBC Hrádek.¹³⁷

K 15. výročí PO ČSM se pionýři přidali k plnění úkolů Roku smělých pionýrských činů. Vyvstal však problém, a to nízká kvalifikovanost oddílových vedoucích. Z tohoto důvodu byla navázána kooperace s patronátem strašických kasáren. Někteří zdejší vojáci dojížděli ze Strašic do 9 km vzdáleného Hrádku, kde pomáhali s vedením některých oddílů.¹³⁸ K rozmachu činnosti skupiny zajisté dopomohla i výpomoc rodiny Medulových. Rodina se za účasti pionýrského kolektivu a rodičů podílela na vybudování pionýrské chatky v lese za Hrádkem. Dřevěná pionýrská chata, kterou místní znali pod označením klubovna, sloužila dětem nejenom k zasedání oddílových shromáždění, ale i jako společenská místnost, v níž se hrály hry.¹³⁹

Ve druhé polovině 60. let skupina sice nadále fungovala, nicméně její vnitřní struktura byla oslabována rychlými změnami na pozici skupinového vedoucího. Trend častých výměn postihl i skupinovou vedoucí učitelku Pazderníkovou, která byla v roce 1966 vystřídána učitelem Vladimírem Zajícem. Ani ten však na postu skupinového vedoucího nezůstal dlouho, jelikož musel odejít na vojenskou službu, a proto byl nahrazen dosluhujícím učitelem Jaroslavem Bastlem z Rokycan.¹⁴⁰

3.2 Od období pražského jara do počátku normalizace

Z období 1968 až 1970 nenalezneme zápisy v kronikách hrádecké skupiny, nicméně drobné záznamy přináší kronika místní školy, v níž se v roce 1968 píše: „*Pionýrská organizace nevyvíjela mimo dobu vyučování svou řádnou činnost. Mnoho žáků přešlo do Junáka, kde byl i dostatek vhodných vedoucích.*“ Ze zápisu vyplývá, že do obnoveného Junáka přešel z Pionýra nezjištěný počet dětí. Pionýr však v Hrádku nepřestal fungovat, jelikož svoji činnost rozvíjel pod vedením učitelky Mileny Maškové.¹⁴¹

Dne 16. 4. 1968 byl v obci ustaven obnovený Junák a záhy se do organizace začaly přihlašovat děti, které dříve navštěvovaly Pionýr. Mezi tyto děti patřili i současná skupinová vedoucí Vlasta Vasková a její manžel Josef Vaska ml. „*V roce 1968 jsem byla žákyní 8. třídy. Do třídy jsem chodila společně se svým budoucím manželem a budoucí*

¹³⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

¹³⁷ Historie. *PS Hrádek u Rokycan*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.hradekurokycan.pionyr.cz/historie.html> >. [Citováno dne 2015-02-14].

¹³⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

¹³⁹ *Hrádek-Nová Huť. K 650. výročí založení obce Hrádek (1325-1975)*. Hrádek: MNV, [b.r.]. s. 40.

¹⁴⁰ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Kronika ZDŠ Hrádek (1962-1973)*.

¹⁴¹ Tamtéž.

švagrovou,“ začíná vyprávět své vzpomínky Vlasta Vasková. „V městském rozhlase byl vyhlášen nábor do skautských oddílů. Kdo měl zájem, mohl se do Skauta přihlásit. Zájemci přišli k chatce v lese za Hrádkem,“ dodává paní Vasková. „S Vlastou jsme se setkali u chatek,“ vstupuje do rozhovoru pan Vaska. „Nějaké informace o skautském hnutí jsme měli, ale spíše jsme se sem (do Skauta) přihlásili, protože sem přešli i naši známí. Byli to lidé, kteří chodili do Skauta už před rokem 1948 a po únorové revoluci odešli do PO ČSM,“ zamyšleně povídá pan Vaska. „Když jsme uviděli Lidku Rychlou, roz. Brožíkovou¹⁴², a jejího manžela Zdeňka Rychlého, mého budoucího tchána Josefa Vasku st., Milenu Vondráškovou či tetu Irenu Kočovou, řekli jsme si, že vstoupíme do Skauta,“ vypráví paní Vlasta.¹⁴³ A tak se Skaut i za podpory bývalých pionýrů značně rozvinul.

Ze dne 30. 4. 1968 pochází zpráva, v níž předseda Sdružení přátel Junáka Josef Vaska st. (pozdější pionýrský vedoucí) žádá předsedu rady MNV Hrádek Bártu k propůjčení pionýrské chaty „v lese za Kopovic“ pro organizaci Junák. Josef Vaska v žádosti ujišťuje, že o chatu bude velmi dobře postaráno, neboť bude opravena a udržována členy Junáka.¹⁴⁴ Junák se v tzn. přípravném období (od dubna do listopadu 1968) snažil o rozvoj činnosti střediska. „Pamatuji si,“ vzpomíná pan Vaska, „že poté, co jsme složili skautský slib a vypustili z něho konec „K tomu mi dopomáhej Bůh“, aby naši rodiče neměli problém s církevním podtextem, hráli jsme různé hry, tábořili, chodili na výlety. Celkově nás vedoucí učili dobře.“¹⁴⁵ Junáci se v rámci své činnosti zúčastnili zasazení Stromu republiky a položení věnců k památníkům I. a II. světové války. Na den Osvobození od fašismu slavnou sovětskou armádou v květnu 1969 uctili památku padlých a spolupřáteli s Autoklubem a SRPŠ dětské závody na kolech.¹⁴⁶

Jména skautských vedoucích lze zjistit ze zprávy ze dne 21. 5. 1969. Zprávu zaslal tajemník Okresní rady Junáka Borský a uvádí se v ní, že hrádečtí skauti byli složeni z vedoucího střediska ing. Zdeňka Blahovce, zástupce vedoucího střediska Zdeňka Štejra, zástupce pro chlapce Josefa Vasky st., zástupkyně pro dívky Ireny Kočové, hospodáře

¹⁴² Ludmila Rychlá (dříve Brožíková) působila jako první pionýrská vedoucí v Hrádku v letech 1952-1956.

¹⁴³ Rozhovor mezi autorem Janem Votýpkou a manželi Vaskovými proveden dne 14. 3. 2015 v sídle hrádeckého zapsaného spolku PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

¹⁴⁴ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

¹⁴⁵ Rozhovor s panem Josefem Vaskou ml. proveden autorem Janem Votýpkou dne 14. 3. 2015 v sídle hrádecké PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

¹⁴⁶ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

Miloslava Horníčka a jednatele Rudolfa Černého.¹⁴⁷ V oddílech aktivně pracovali nejen vedoucí Jaroslav Vítek, Karel Soukup, Jiří Vostárek, Miroslav Rychlý, Ludmila Rychlá, Erika Vaindlová, ale i pomocníci Josef Vaska ml., Zdeňka Vasková, Vlasta Kebrlová (vdaná Vasková), Irena Votavová či Zdeňka Navrátilová.¹⁴⁸

V červnu 1969 požádalo středisko v Hrádku u Rokycan MNV v Hrádku o poskytnutí příspěvku a nákladního automobilu na junácký tábor, který byl pro chlapce (oddíl Junák a Vlčata) pořádán od 20. do 31. 7. 1969 a pro dívky (oddíl Skautky a Světlušky) od 1. do 10. 8. 1969 ve Skořicích na louce „U Sedmi vyschlých studánek“.¹⁴⁹ Chlapecký tábor navštívilo 35 hochů, tábor pro dívky pak 34 děvčat. V junácké skupině pracovalo na 106 dětí ve 4 oddílech, a to Junák, Vlčata, Skautky a Světlušky. Středisko Junáka v Hrádku přijalo dne 28. 1. 1970 k 25. výročí osvobození ČSR závazky, mezi které patřilo uspořádání výstavky rukodělných prací, zapojení se do oslav 1. máje a osvobození ČSR, konání táborového ohně k MDD dne 30. 5. 1970, upravení chaty, pořádání letního tábora¹⁵⁰ či provedení sběru odpadových surovin.¹⁵¹ Pionýrský tábor se v červenci téhož roku sice uskutečnil, ovšem počínající normalizace zamezila dalšímu rozvoji Junáka, a proto většina dětí přešla zpět z Junáka do nově vznikající Pionýrské organizace SSM. „Mezi tyto děti jsme patřili i já s manželem,“ uzavírá paní Vasková. „Poté, co jsme zažili dva krásné letní tábory, jsme se rozhodli, že tuto partu neopustíme a budeme nadále fungovat, ačkoli v jiné organizaci. Ti, kteří s námi přešli, v podstatě později vytvořili jádro naší hrádecké pionýrské skupiny.“¹⁵²

3.3 Od normalizace do sametové revoluce

S ustavením PO SSM přicházejí nové impulsy pro rozvoj pionýrských skupin. Hrádecký pionýrská skupina, jež utrpěla v předešlém období početní ztráty, získávala nové sympatizanty a pionýrské členy pod vedením nového skupinového vedoucího Josefa Vasky st.¹⁵³ V prvním roce 1970/1971 pracovala skupina s 37 jiskrami, 142 pionýry

¹⁴⁷ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

¹⁴⁸ Historie. *PS Hrádek u Rokycan*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.hradekurokycan.pionyr.cz/historie.html> >. [Citováno dne 2015-02-14].

¹⁴⁹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. jedn. N 5. Inv. č. 132.

¹⁵⁰ Viz příloha č. 8.

¹⁵¹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. jedn. N 5. Inv. č. 132.

¹⁵² Rozhovor s paní Vlastou Vaskovou proveden autorem Janem Votýpkou dne 14. 3. 2015 v sídle hrádecké PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

¹⁵³ Viz příloha č. 9.

a 24 odrostlými členy hrádecké skupiny.¹⁵⁴ Josef Vaska st. nepůsobil jen v čele skupiny, ale i 24členného chlapeckého oddílu Vlčata. Mladé chlapce připravoval zejména na pionýrský slib, který byl nakonec složen u táborového ohně.¹⁵⁵

V prvních letech obnoveného Pionýra se vedení skupiny soustředilo na konsolidaci vnitřní struktury a již zmíněný vstup nových členů. Jelikož skupina začala poměrně značně člensky vzrůstat, mohl být další vývoj soustředěn na zájmovou činnost. Za tímto účelem byla v roce 1973 vystavěna druhá pionýrská chatka poblíž již dříve zmíněné dřevěné chatky.¹⁵⁶ V prvních letech se pionýři zapojili do turistické aktivity 100 jarních kilometrů, Pionýrské stezky odvahy či do expedice Za prvními pionýry, jež se zaměřovala na hledání míst komunistického odboje za 2. světové války na Rokycansku.¹⁵⁷

Nárůst členské základny hrádecké skupiny dokládají údaje kronikáře Šmída, jenž uvedl, že v roce 1972 ve skupině působilo 22 pracovníků, 27 jisker, 65 mladších a 78 starších pionýrů. Celkově ve skupině pracovalo 9 pionýrských oddílů a 1 oddíl jisker.¹⁵⁸

Aktivita pionýrských vedoucích i pionýrů přinesla skupině ocenění dne 24. 1. 1973 v podobě udělení titulu „Pionýrská skupina 1. sjezdu SSM“. K této poctě získala skupina titul „Kolektiv pionýrských pracovníků 1. sjezdu SSM“. Dvacet pionýrů, 7 instruktorů a 7 pionýrských pracovníků získalo vyznamenání Okresní a Krajské pionýrské rady.¹⁵⁹

V rámci oslav 25. výročí PO se 150 členů skupiny vydalo dne 20. 4. 1974 na shromáždění, které bylo konáno na rokycanském náměstí. Po nástupu pionýrů a hlášení předsedů skupinových rad byly pionýry vyslechnuty projevy některých delegátů Národní fronty. Po projevech se uskutečnil pionýrský průvod, na němž nechyběl nový skupinový prapor, který skupina získala od pracujících v ŽBC Hrádek.¹⁶⁰ Rokycanská sešlost byla ukončena turnajem ve vybíjené a fotbalu na místním hřišti. Oslavy k 25. výročí PO však nebyly poslední, neboť dne 27. 4. 1974 se navíc uskutečnil zájezd 50 hrádeckých pionýrů do Plzně, kde byla uspořádána manifestace.¹⁶¹

V roce 1975 se pionýři objevili na akci připomínající 30. výročí osvobození. Pionýři se do oslav zapojili nejen v Hrádku, kde květinami uctili památky padlých, ale také

¹⁵⁴ *Hrádek-Nová Huť. K 650. výročí založení obce Hrádek (1325-1975)*. Hrádek: MNV, [b.r.], s. 40.

¹⁵⁵ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

¹⁵⁶ Historie. *PS Hrádek u Rokycan*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.hradekurokycan.pionyr.cz/historie.html> >. [Citováno dne 2015-02-14].

¹⁵⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

¹⁵⁸ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 97. *Kronika obce Hrádek, 2. díl (1972-1975)*.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Kronika ZDŠ Hrádek (1962-1973)*.

¹⁶¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

v Rokycanech, kde si u památníku Černá mohyla připomněli decimaci Madlonova pluku za třicetileté války.¹⁶²

Ve školním roce 1976/1977 se skupina zaměřila na plnění celostátní hry Vždy představen. Hra zahrnovala přípravu na oslavy 4 dnů v roce. Jednalo se o Den mladého obránce vlasti, který byl slaven v rámci oslav VŘSR, Den lidových milicí, jenž se shodoval s oslavami Února 1948, Den čs. pionýrů, který byl pořádán v rámci oslav založení PO, a Den pionýrské skupiny, který byl připomínán během Mezinárodního dne dětí.¹⁶³ V tomtéž roce byly skupinovou radou stanoveny závazky k 60. výročí VŘSR. Kromě již obvyklého sběru surovin, výletů do přírody či branných her mělo být dbáno na prohloubení spolupráce mezi skupinou a školou, skupinou a CZV SSM ŽBC Hrádek, ZJ LM ŽBC Hrádek a MěNV Hrádek.¹⁶⁴

Pod vedením skupinového vedoucího Josefa Vasky st. se pionýři zapojili do výchovného systému Plamenů a Cest. Jejich aktivita byla hodnocena pozitivně, jelikož 145 dětí bylo vyznamenáno odznaky tohoto výchovného systému. Dvacet jedna jisker získalo odznak Tří plamínek, 21 pionýrů bylo oceněno odznaky Mladého turistu a 160 pionýrů se mohlo pyšnit odznakem 160 jarních kilometrů.¹⁶⁵

V roce 1977/1978 došlo ke generační výměně skupinového vedoucího. Josef Vaska opustil post skupinového vedoucího a na jeho místo nastoupila Vlasta Vasková. Vlasta Vasková převzala skupinu 363 pionýrů, kteří byli rozmístěni v 19 oddílech.¹⁶⁶

Pionýrská skupina se i nadále opírala o podporu ze strany ŽBC Hrádek. O spřízněných vztazích skupiny a společnosti svědčí i fakt, že ŽBC Hrádek umožňoval pionýrům navštívení letního tábora v Ostrovci nedaleko Mlečic, pionýři na oplátku zkulturnili vnější prostory závodu výsadbou 30 kanadských topolů. Vzájemná podpora existovala i ze strany ZDŠ Hrádek. Prostředníka mezi skupinou a školou zajišťovala zástupkyně ZDŠ Hrádek Ungrmanová. Kromě školy a hrádeckých železáren udržovala skupina dobré kontakty se Svazarmem, MěNV, Sdružením rodičů a přátel školy aj.¹⁶⁷

Ocenění, která se skupině dostávala pod vedením Josefa Vasky, neustávala ani za vedení Vlasty Vaskové, snachy bývalého pionýrského vedoucího. Na novoročním setkání pionýrů dne 13. 1. 1980 byla skupině udělena Ústřední radou PO SSM „*Rudá stuha na prapor*“ a titul „*Pionýrská skupina 30. výročí založení PO SSM*“. Díky příznivým

¹⁶² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

¹⁶³ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 98. *Kronika obce Hrádek, 3. díl (1977-1979)*.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 99. *Kronika obce Hrádek, 4. díl (1980-1982)*.

výsledkům pionýrů v soutěžích získala skupina v roce 1978/1979 vyznamenání „Štít 6. pětiletky I. stupně“¹⁶⁸.¹⁶⁹ V aktivní pionýrské činnosti pokračovali hrádečtí pionýři i nadále. Na celostátním setkání pionýrů a pionýrských pracovníků v Praze, které bylo konáno ve dnech 18. až 19. dubna 1982, byla skupina ohodnocena „Čestným pionýrským odznakem I. stupně“. Za činnost ve skupině i v oddílu byl oceněn OV SSM i Josef Vaska tím, že byl zapsán do Knihy cti OV SSM. Dne 22. 5. 1982 byla skupina vyznamenána na krajské konferenci v Plzni „Putovním praporem za vynikající výsledky v socialistických soutěžích“. Krajská rada PO SSM a KV SSM vyzdvihly skupinu jako nejaktivnější v Západočeském kraji.¹⁷⁰ Díky tomuto ocenění mohlo 9 pionýrů odcestovat na celostátní setkání v Hradci nad Moravicí.¹⁷¹

Od konce 70. let pozorujeme, že se ve skupině začínaly v širší míře profilovat zájmové oddíly. Kromě oddílů technicky zaměřených, přírodovědných, turistických se pionýři mohli přihlásit k oddílu tanečnímu, loutkařskému či požárnickému. Zájmová diferenciací oddílů vedla k náročnější přípravě mnohých oddílových vedoucích. Ti se znalosti v určitém oboru snažili získat nejenom samostatným učením, ale také zapojením daných znalců. Například požárnický oddíl spolupracoval s místní požární skupinou.¹⁷² Nevšední rozmach zájmových aktivit byl znatelný zejména u sportovních oddílů, které během roku pořádaly soutěže v šachu, košíkové či volejbalu a samy se jich zúčastňovaly.¹⁷³

V roce 1983 se uskutečnila okresní konference pionýrských pracovníků. Dle rezoluce, jež byla vydána, měly skupiny na okrese setrvat v ideově výchovné a všestranné zájmové činnosti, podporovat a zlepšovat vztahy členů PO SSM s členy skupiny, koordinovat spolupráci skupiny se školou a organizacemi Národní fronty.¹⁷⁴

I během mateřské dovolené skupinové vedoucí Vlasty Vaskové, která se do skupiny navrátila v roce 1984, pracovala skupina pod vedením Miloslavy Perlíkové s dobrými výsledky, a proto mohlo 12 pionýrů odjet na tábor do SSSR. Dvacet tři oddílů s celkovým počtem 415 dětí se zúčastnilo hry P 35, jež byla vyhlášena ke 35. výročí PO.¹⁷⁵ O rok později, v dubnu 1986, byli v rámci oslav PO SSM na Pražský hrad pozváni dvě pionýrky a dva pionýři z Hrádku. Všichni čtyři byli vyznamenáni „Čestným odznakem

¹⁶⁸ Viz příloha č. 10.

¹⁶⁹ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 99. *Kronika obce Hrádek, 4. díl (1980-1982)*.

¹⁷⁰ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 100. *Kronika obce Hrádek, 5. díl (1983-1985)*.

¹⁷¹ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Kronika ZDŠ Hrádek (1975-1991)*.

¹⁷² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1980-1983)*.

¹⁷³ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1983-1989)*.

¹⁷⁴ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv.č. 100. *Kronika obce Hrádek, 5. díl (1983-1985)*.

¹⁷⁵ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv.č. 101. *Kronika obce Hrádek, 6. díl (1985-1987)*.

I. stupně“. Vyznamenání za vzornou činnost ve skupině si odnesl i pionýrský pracovník Vlastimil Egermajer.¹⁷⁶

Poslední významnější akcí v komunistickém ČSSR se stalo připomenutí 40. výročí založení PO. Skupina si zadala závazky na skupinovém shromáždění v září 1988. Mezi závazky patřilo zkvalitnění práce oddílů i družin, zlepšení kvalifikovanosti vedoucích, zajištění dobrých podmínek pro rozvoj činnosti skupiny a plnění stanovených pionýrských úkolů. Tyto závazky začaly být posléze naplňovány. Práce oddílů i družin byla zkvalitňována, zintenzivňována prostřednictvím her. Kvalifikovanost vedoucích byla zlepšována pomocí školení skupinových rad a kronikářů v rokycanském ODPM a oddílových rad v Kulturním domě v Hrádku.¹⁷⁷

V rámci oslav 40. výročí založení PO získali ocenění skupinová vedoucí Vlasta Vasková a pracovník Jaroslav Bergl na konferenci v Cizineckém domě v Plzni. Odměnou jim byl diplom „*Budovatel Západočeského kraje*“. Titul byl udělen KV KSČ.¹⁷⁸

V roce 1989 se demokratizační nálady společnosti objevují také na májové manifestaci. Na májovém průvodu se objevilo heslo: Více socialismu-více demokracie.¹⁷⁹

3.4 Od sametové revoluce do současnosti

Pionýrský rok 1989/1990 začal jako každý předešlý rok, a to skupinovým shromážděním. Skupinové shromáždění vytyčilo úkoly, mezi něž patřilo plnění úkolů hry S pionýrským lvíčkem, sběr papíru, volební shromáždění oddílů či výroční zasedání vedoucích kolektivu. Do obvyklého chodu skupiny však zasáhla sametová revoluce. Jak víme z první kapitoly této práce, dne 20. 1. 1990 proběhla celostátní konferenci v Brně. Výsledkem jednání bylo zrušení PO SSM, organizace se osamostatnila a začala užívat nový název Pionýr. Pokud chtěly pionýrské skupiny nadále pracovat, musely být zaregistrovány u Federálního ministerstva vnitra. Jednou z těchto skupin byla i ta hrádecká. Dne 28. 2. 1990 začala pracovat s dětmi zásadně mimo školu.¹⁸⁰ Skupina se musela vypořádat s tlakem svého okolí, neboť byla brána jako pozůstatek komunistického režimu. Tohoto stigmatu se skupina chtěla zbavit a dostat významu slova pionýr. „*Pionýr, to je ten, který poznává dosud nepoznané a dobývá dosud nedobyté*“, píše kronikářka do skupinové

¹⁷⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1983-1989)*.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ Tamtéž.

¹⁸⁰ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv.č. 103. *Kronika obce Hrádek, 8. díl (1990-1992)*.

kroniky.¹⁸¹ Tímto výrokem chtěla skupina ujistit své okolí, že své členy povede pouze k získávání nových zkušeností bez ohledu na jakýkoli ideologický vliv kterékoli politické strany.

Ačkoli skupina odmítla jakýkoliv ideologický vliv na svoji činnost, potýkala se na počátku devadesátých let s odlivem členské základny. Proto na schůzi kolektivitu vedoucích bylo stanoveno, že se o stavu členské základny a dalších vnitřních věcech bude jednat každý měsíc. Kromě tohoto úkolu bylo řečeno, že skupina bude nadále zdůrazňovat svoji pestrou zájmovou činnost a že se otevře i dětem, které nejsou členy Pionýra.¹⁸²

Počátkem 90. let byl v Hrádku ustaven dříve zakázaný Junák. Nejasnosti ohledně spolupráce a majetku byla vyřešena na společné schůzi obou organizací v hrádecké restauraci Beton. Bylo rozhodnuto, že obě organizace zůstanou samostatné a nebudou si vzájemně přetahovat členy. Otázka vlastnictví staré chaty byla vyřešena ve prospěch PS Hrádek.¹⁸³

Snahou hrádecké skupiny na počátku 90. let bylo navázání dobrých vztahů s okolními institucemi a organizacemi. Vřelé vztahy byly navázány s MěÚ Hrádek, vojenským útvarem ve Zbizoze i místním hasičským sborem.¹⁸⁴ Skupina dosud spolupřádá s místními hasiči i MěÚ Hrádek dětské aktivity na Mezinárodní den dětí i Staročeské máje. Vedoucí skupiny a pionýři jsou viděni i na vánočním zpívání koledí.¹⁸⁵ Skupina si začala vytvářet propagační letáky, webové stránky, na veřejnosti vystavuje své kroniky a informuje o své činnosti v regionálních novinách.

Od poloviny 90. let se občanské sdružení Pionýr stalo nejenom respektovanou organizací ve městě, ale i v očích rodičů, kteří sem opět začali přihlašovat své děti. Nárůst členské základny byl vyřešen pronájemem prostor bývalého MěNV v Hrádku¹⁸⁶. Prostory sdílí s občanským sdružením Ně-Ha. Název této budovy se vžil pod označením Dům U červeného hrníčku.¹⁸⁷ Zde se také konají každoroční setkání bývalých pionýrských vedoucích nejen z Hrádku, ale i z dalších koutů Rokycanska. Bývalí členové se tak dozvídají o krajských setkáních současných členů či o úspěších skupiny na akci Ledová Praha. Z této akce, každoročně zakončené v Kongresovém centru v Praze, si odnesli diplomy

¹⁸¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2006-2008)*.

¹⁸⁶ Viz příloha č. 11.

¹⁸⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1999-2006)*.

za celoživotní práci s dětmi Josef Vaska i Vlasta Vasková.¹⁸⁸ Členové skupiny byli oceněni též na výročním zasedání Plzeňské krajské organizace Pionýr dne 31. 3. 2007. Práce vedoucích oddílů byla ohodnocena diplomy Léta věrnosti, Lipový list či Pionýrský dřič.¹⁸⁹

Skupina se zapojila i do celorepublikově pořádané Bambiriády. Smyslem třídní přehlídky organizací, které pracují s dětmi, je poukázat na trávení volného času. Skupina se prezentovala tanečním vystoupením Česká beseda, které předvádí v rámci májových oslav. Občanské sdružení Pionýr se s radostí zapojilo i do prospěšných akcí Český den proti rakovině či Daruj pionýrskou krev.¹⁹⁰

Za prospěšnou činnost pro děti byla v zimě 2010 odměněna v Hlavním sále Valdštejnského paláce vedoucí Vlasta Vasková. Zde si přebrala Medaili Jan Amose Komenského a celá skupina se mohla pyšnit titulem Prima parta. Za film Ztraceni na táboře byli oceněni i Petr Tichý a Miroslav Hackl.¹⁹¹

Skupina rozvíjí svoji činnost i nadále. Z výroční zprávy skupiny za rok 2014 vyplývá, že skupina registruje 289 členů. Tito členové navštěvují 16 oddílů, z nichž 5 je zaměřeno na zájmy. Jedná se o oddíl rybářský, karate, hasičský, policejní, modelářský. Ke skupině se řadí i 4 odloučené oddíly, a to v Hůrkách, v Plzni, Příkopicích a Rakové. Některé maminky s batolaty navštěvují klub „Klubíčko“, pro neregistrované členy funguje volnočasový klub „Klíč“. Pověřené osoby pravidelně navštěvují jednání Krajské rady Pionýra v Plzni. Oddílové schůzky probíhaly za průměrné účasti 13 dětí jednou za týden po dobu 2 hodin. Pionýrští vedoucí se práci věnují dobrovolně, ve svém volném čase a bez finančního ohodnocení.¹⁹²

Za svoji dobrovolnickou činnost pro děti a mládež získala skupinová vedoucí Vlasta Vasková¹⁹³ ocenění Vedoucí oddílu sdružení dětí a mládeže z rukou hejtmána Plzeňského kraje Václava Šlajse v projektu „Víc pro děti než pro sebe“ dne 26. 9. 2014. Vlasta Vasková byla vybrána komisí zástupců Plzeňského kraje a Pionýra na základě splnění kritérií v délce praxe, intenzity práce s dětmi a mládeží a množství činnosti v organizaci.¹⁹⁴

¹⁸⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1999-2006)*.

¹⁸⁹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2006-2008)*.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2008-2010)*.

¹⁹² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Hodnotící zpráva skupiny za rok 2014*.

¹⁹³ Viz příloha č. 12.

¹⁹⁴ Projekt „Víc pro děti než pro sebe“ ocenil dobrovolnickou práci. *Plzeňský kraj. Nejlepší místo pro život*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/projekt-vic-pro-deti-nez-pro-sebe-ocenil-dobrovolnickou-praci> >. [Citováno dne 2015-03-14].

4 Struktura Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan

Tato kapitola osvětluje vnitřní chod této skupiny. Organizační strukturu každé skupiny tvoří skupina, oddíly a družiny. Na každou z těchto struktur se zaměříme a nastíníme její fungování. Organizační struktura skupiny byla ponechána i po roce 1989, nicméně je zřejmé, že byly provedeny určité změny.

4.1 Skupina

4.1.1 Pojetí skupiny za normalizace

Pionýrskou skupinou se v době normalizace rozuměla základní politickovýchovná, organizační a hospodářská jednotka PO SSM. Jednalo se o složku, jež zprostředkovávala spojení s vyššími orgány PO SSM. Skupina disponovala právní subjektivitou, vznikala se souhlasem OR PO SSM, a to především při škole, průmyslových či zemědělských závodech, státních institucích, společenských organizacích či v místě bydliště. Pro vznik skupiny bylo zapotřebí založení nejméně 3 oddílů. Skupina si mohla zvolit název skupiny dle vlastního uvážení. Za nejvyšší symbol skupiny byl považován rudý skupinový praporek. Skupina byla zastupována právní osobou, řídila oddíly, schvalovala plány, pořádala soutěže, hry, akce či zájezdy aj. Kromě těchto činností připravovala pionýry na vstup do SSM, vedla kroniky, udělovala odměny i tresty a rozvíjela spolupráci s patronáty a závody.¹⁹⁵

V čele skupiny stál skupinový vedoucí schválený OR PO SSM a OV SSM. Skupina byla řízena skupinovou radou, jež byla volena každoročně na skupinových shromážděních. Datum shromáždění nebylo pevně stanoveno, nicméně jsme na základě badatelské činnosti zjistili, že se nejčastěji konalo v prvním či druhém školním měsíci. Skupinové shromáždění začínalo nástupem oddílů, v jejichž čele pochodovali praporečníci s oddílovými prapory. Nástup byl proveden před školou. Zde pionýři pozdravili vlajkovou četou. Posléze předsedové oddílů ohlásili svůj početní stav vedoucí/mu skupinového shromáždění a následně si oddíly zvolily svůj výkonný orgán zvaný skupinová rada. Skupinová rada, jež byla volena v Kulturním domě v Hrádku, byla složena z předsedy, místopředsedy (praporečníka), kronikáře, zdravotníka, sportovního referenta, redaktora novin aj.¹⁹⁶

¹⁹⁵ SOkA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

¹⁹⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

Funkce jmenovaných členů byly jednoznačně vymezeny. Předsedou se nejčastěji stával aktivní starší pionýr, jenž oplýval schopností řídit skupinovou radu, kontrolovat plnění úkolů a vystupovat na veřejnosti. Funkce místopředsedy často splývala s funkcí praporečníka. Nejvýznamnějším úkolem této osoby byla péče o skupinový prapor a koutek symboliky. Funkce kronikáře byla určena zdatnému zapisovateli událostí, zdravotník musel mít dostatečné znalosti v lékařství, sportovní referent se staral o rozvoj sportu, redaktor novin pak zprostředkovával veřejnosti dění ve skupině.¹⁹⁷

Skupinová rada složená z těchto nejvýznamnějších představitelů zanikla po ročním působením. Nově zvolená skupinová rada mohla být složena ze stejných členů jako v předešlém období a podobně jako každý rok vyhlášovala závazky, které byly spjaty s historickými událostmi (např. výročí VŘSR, PO, KSČ aj.). Skupinová rada v závěru svého působení hodnotila svoji činnost a oceňovala práci nejzdatnějších pionýrů.¹⁹⁸

4.1.2 Pojetí skupiny v současnosti

V současném pojetí chápeme skupinu jako jednotku, která řídí a po stránce organizační, informační a ekonomické zajišťuje činnost oddílů. Podobně jako v době normalizace disponuje právní subjektivitou, jíž získává vznikem a pozbývá zánikem skupiny. Vznik skupiny závisí na rozhodnutí Výkonného výboru České rady Pionýra. Návrh však musí podat nejméně 2 plnoleté osoby. Pionýrská skupina může existovat, jestliže se skládá nejméně z 15 členů ve věku do 26 let, minimálně dvou plnoletých členů s požadovanou kvalifikací a registruje-li nejméně 1 oddíl, jenž je tvořen alespoň 5 členy do věku 18 let.¹⁹⁹

Řízení pionýrské skupiny zajišťuje rada, vedení, vedoucí, hospodář a revizor. Pionýrská rada, kterou tvoří pionýrští pracovníci, je řídicím orgánem skupiny. Mezi její pravomoci patří volba a odvolání vedoucího, hospodáře, členů vedení skupiny, dále schvaluje rozpočet či vylučuje člena pionýrské skupiny a zabývá se plánováním činností a hodnocením pionýrských akcí.²⁰⁰

Vedení skupiny lze charakterizovat jako výkonný, minimálně tříčlenný orgán, jehož členové vzešli z volby rady. Hlavními úkoly vedení skupiny je zajištění akcí, řízení oddílů, registrování členů aj.

¹⁹⁷ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 162-164.

¹⁹⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

¹⁹⁹ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online].

Dostupné z URL: <http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf>. [Citováno dne 2015-02-14].

²⁰⁰ Tamtéž.

Vedoucí/ho skupiny chápeme jako orgán s právním obsahem, jehož úkolem je prezentace skupiny na veřejnosti.

Hospodář se zabývá ekonomickým chodem skupiny a revizor kontrolou daných předpisů (např. správností účetních záznamů aj.).²⁰¹

4.1.3 Počet členů skupiny ve vybraných časových úsecích

Vývoj počtu členů PS Hrádek můžeme sledovat až od 70. let, jelikož v předchozím období kronikáři skupinové kroniky, místní školy ani kroniky hrádecké nezmiňují počty členů. Za člena nepovažují pouze jiskry a pionýry, ale i ty, kteří se na vedení skupiny podíleli, a proto jsem počty členů uvedl včetně těchto osob.

Graf č.1²⁰² zachycuje početní vývoj skupiny od roku 1972 do roku 2012. Z grafu vyplývá, že se od počátku normalizace pozvolna zvyšoval počet členů až do roku 1984. Poté následoval pozvolný pokles. Po roce 1989 došlo k výraznému poklesu členské základny ze zhruba 400 členů na polovinu. V prvních porevolučních letech upadla skupina v nemilost. Pokles pokračoval i v dalších letech a v roce 1994 se ve skupině nalézalo pouze 138 členů. Díky zlepšení vztahů hrádeckých pionýrů s okolními institucemi a organizacemi a pestré zájmové činnosti došlo ke zvýšení prestiže tohoto občanského sdružení v očích rodičů. Ti sem začali své děti přihlašovat. V roce 2000 již ve skupině pracovalo 204 členů. Nárůst členské základny pokračoval i v dalších letech. V roce 2008 bylo ve skupině registrováno 268 členů - nejvíce v Plzeňském kraji. Členská základna se i v letech následujících ustálila nad počtem 200 členů. Za nárůst členské knihovny vděčí skupina nejenom propagační činnosti, dobrým referencím, ochotnému pionýrskému kolektivu, ale také rozmanité zájmové činnosti, o níž bude pojednávat poslední kapitola bakalářské práce.

4.2 Oddíly

4.2.1 Pojetí oddílů za normalizace

Oddíl představoval základní výchovnou jednotku. V rámci skupiny pracovaly různé typy oddílů - oddíly podle věku (např. oddíly jisker, mladších či starších pionýrů), oddíly

²⁰¹ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online]. Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2015-02-14].

²⁰² Viz příloha č. 13.

podle zaměření (oddíly všestranně zaměřené nebo s určitým zájmem) a oddíly podle pohlaví (smíšené, chlapecké či dívčí).²⁰³

Jeden oddíl byl nejčastěji tvořen 15 až 20 členy. Názvy oddílů byly voleny členy oddílu. Nejběžněji byly oddíly pojmenovávány po lesním zvířectvu. V 70. letech se tak můžeme dočíst o Světluškách, Mravencích či Vlčatech.²⁰⁴

V čele oddílu stál oddílový vedoucí starší 18 let. Vedoucí byl odpovědný skupinovému vedoucímu. Okresní rada PO SSM či vedení skupiny mohlo oddílového vedoucího odvolat. Pomocnou ruku oddílovému vedoucímu mohli být tzv. instruktoři.²⁰⁵ Každý oddíl se řídil dle plánu, jenž byl k sestaven tak, aby vedl k prohlubování zálib, zájmů a utužoval přátelství. Každoročně bylo konáno oddílové shromáždění, na němž byla hodnocena práce i skládán slib.²⁰⁶ Zároveň byla volena i oddílová rada, jež tvořila předsedu, praporečníka, kronikáře, pokladníka, vedoucího družiny, hospodáře, nástěnkáře, zdravotníka, dopisovatele a zástupce ve skupinové radě.²⁰⁷

4.2.2 Pojetí oddílů v současnosti

Pionýrský oddíl považujeme za základní výchovnou jednotku (zapsaného) spolku. Oddíl pracuje s jiskrami a pionýry a po celý rok se snaží zajistit pravidelnou a systematickou výchovnou činnost. Oddíl se schází nejméně jedenkrát měsíčně a je tvořen minimálně 5 osobami. Pro vytvoření oddílu je zapotřebí souhlasného rozhodnutí spolku. V čele oddílu stojí vedoucí jmenovaný a odvolatelný radou skupiny. Vedoucímu oddílu mohou být nápomocni instruktoři, vedoucí družin a zástupci vedoucího oddílu. K programu oddílů, přijímání nových členů, přípravě akcí, udělování vyznamenání či trestů se mohou vyjadřovat i samotní členové, kteří za tímto účelem mohou vytvořit oddílovou radu.²⁰⁸ „Oddílové rady však již v podstatě nejsou voleny, jelikož se ani žádná oddílová (volební) shromáždění neuskutečňují,“ dodává paní Vasková. „K hlavní náplni oddílu patří práce s dětmi. Tato práce je vymyšlena oddílovými vedoucími. Nadstavbu činnosti oddílů tvoří celoskupinové akce, které jsou organizovány pro členy skupiny,

²⁰³ SOKA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

²⁰⁴ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Čiperky (1976-1984)*.

²⁰⁵ SOKA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

²⁰⁶ ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení*. Praha: Mladá fronta, 1965. s. 171-172.

²⁰⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Čiperky (1976-1984)*.

²⁰⁸ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online].

Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2015-02-14].

ale i neregistrované zájemce (děti, mládež, dospělí). Obsah těchto činností je v současnosti rozvíjen za pomoci výchovného programu Klíčení.²⁰⁹

4.2.3 Počet oddílů ve vybraných časových úsecích

Druhý graf²¹⁰ nám ukazuje početní stavy oddílů jisker a pionýrů ve vybraných obdobích. Podíváme-li se na graf, zjistíme, že v roce 1972 pracovalo celkem 10 oddílů jisker a pionýrů. Využijeme-li graf s počty členů skupiny, zjistíme, že v roce 1972 počet členů skupiny činil 192. Z těchto údajů lze zjistit, že průměrně na 1 oddíl chodilo 19,2²¹¹ členů skupiny. O rok později se průměrná hodnota návštěvnosti 1 oddílu vyšplhala na 27 členů. Budeme-li tímto způsobem pokračovat dále, vypočteme, že v roce 1979 působilo v jednom oddílu průměrně 22 členů. V roce 1984, kdy členská základna tvořila počet 496, průměrná návštěvnost jednoho oddílu činila 23 členů. Naopak po revoluci se průměrná hodnota návštěvnosti snížila, v roce 1992 v jednom oddílu průměrně pracovalo 14 dětí, avšak v roce 2006 do 1 oddílu chodilo okolo 23 dětí.

Podíváme-li se na oba grafy, můžeme tvrdit, že oba jsou si ve svém vývoji vcelku podobné. To dokazuje, že koresponduje vztah mezi počtem členů a počtem oddílů. Můžeme říci, že platí: Čím více členů, tím více oddílů.

4.3 Družiny

Družiny tvořily nejmenší organizační jednotku uvnitř skupiny. Jednalo se o skupinu zhruba 6-10 členů. V čele družiny stál buď pionýr, nebo instruktor zvolený družinou a potvrzený oddílovou radou. Družiny pracovaly samostatně podle pokynů oddílového vedoucího.²¹² „Družiny mohou být utvářeny i dnes, nicméně vždy záleží na samotném oddílovém vedoucím, organizaci jeho práce a takovém počtu dětí, který umožňuje vytvoření skupinek dětí, které společnými silami pracují dle pokynů oddílové vedoucího,“ říká skupinová vedoucí Vlasta Vasková.²¹³

²⁰⁹ Rozhovor s paní Vlastou Vaskovou proveden autorem Janem Votýpkou dne 14. 3. 2015 v sídle hrádecké PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

²¹⁰ Viz příloha č. 14.

²¹¹ Hodnotu uvádím v desetinném čísle, další hodnoty zapíši již se zaokrouhlením na odpovídající počet.

²¹² SOkA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

²¹³ Rozhovor s paní Vlastou Vaskovou proveden autorem Janem Votýpkou dne 14. 3. 2015 v sídle hrádecké PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

4.4 Volnočasový klub

V současnosti se k PS Hrádek přičleňuje i volnočasový klub „Klíč“. Za volnočasový klub považujeme výchovnou jednotku spolku, jejímž úkolem je zajistit volný čas neregistrovaných dětí (mládeže). Klub by měl rozvíjet svoji činnost minimálně jedenkrát za měsíc.²¹⁴

5 Zájmové činnosti Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan

5.1 Akce a zájmová činnost PS Hrádek v období komunismu

Zájmová činnost v období komunismu byla podřízena tehdejší ideologii. Školní (pionýrský) rok byl vyplněn akcemi, které připomínaly události týkající se dějin komunistického Československa i SSSR. Během tohoto roku proto nemohly být vynechány oslavy VŘSR, Února 1948, MDŽ, založení PO, oslavy májů, osvobození ČSR Rudou armádou²¹⁵, výročí vzniku KSČ. Děti se těšily i na MDD.

5.1.1 Oslavy nejvýznamnějších svátků ve školním (pionýrském) roce

Prvním významným svátkem v pionýrském roce se stávala oslava VŘSR. Již od zářijového či říjnového skupinového shromáždění se pionýři bedlivě připravovali na tento den. Oslava nemusela probíhat přímo 7. listopadu. Počátek oslav začínal slavnostním shromážděním v hrádecké škole. Oddíly nastoupily před školou a oddílový vedoucí nahlásil početní stav žactva třídnímu učiteli. Během oslav byly recitovány české i sovětské básně, někteří dokonce zazpívali. V den oslav se uskutečňoval štafetový běh po vymezených trasách okresu. Běžci byli nadšeně zdraví a předseda MNV pak danému běžci předal stuhu.²¹⁶ Po nástupu Josefa Vasky do funkce vedoucího skupiny v roce 1970 byly oslavy VŘSR spjaty s hrou Okresní závod hlídek. Závodu se zúčastnily šestičlenné hlídky, které mezi sebou soutěžily v rychlosti stavby stanu, rozdělávání ohně, řezání dřeva či znalosti dopravních značek. Nejlepší hlídky byly oceněny předměty v podobě buzoly či kotlíku.²¹⁷

²¹⁴ Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online].

Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2015-02-14].

²¹⁵ Osvobození ČSR U.S.Army nebylo připomínáno.

²¹⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²¹⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1970-1975)*.

V únoru byl připomínán komunistický puč z roku 1948. Na školu v Hrádku přijížděli soudruzi a vyprávěli o nuzných podmínkách za první republiky a za 2. světové války. Žákům byla pouštěna i filmová projekce. Na oslavy netrpělivě vyčkávaly zejména jiskry, neboť v tomto období nejčastěji skládaly slib²¹⁸. Po vedoucích oddílů opakovaly slib, získaly pionýrské šátky, odznaky i průkazy. Následně se jiskry podepsaly do příslušného archu. Konec programu vyplnily kulturním pásmem básní či zpěvem Písně práce.²¹⁹ V rámci hry Vždy připraven, jež proběhla v roce 1976/1977, byl tento den připomínán jako Den lidových milicí. Oddíly si jej připomínaly celodenním výletem do okolí. Výlet měl symbolizovat cestu partyzánů. Během tohoto výletu plnili pionýři zadané úkoly od oddílové rady.²²⁰

V březnu se přípravy oslav soustředily na Mezinárodní den žen. Pionýři svůj um v recitaci a zpěvu předvedli svým maminkám i učitelkám. Na závěr jim předali malé ručně vyrobené dárky a pracujícím ženám v ŽBC Hrádek odeslali pozdravná přání.²²¹

Nejvýznamnější oslava každé pionýrské skupiny byla slavena koncem dubna. Jednalo se o výročí založení PO. Na tento svátek se bedlivě připravovala skupina již od podzimního skupinového shromáždění. Ve školním roce 1963/1964 si skupinová rada vytyčila závazky, které zahrnovaly sběr papíru, textilu, lesních plodů i brambor. Kromě těchto činností se pionýři zabývali čištěním cihel či si stanovili, že zakoupí oddílový praporek nebo vytvoří Pionýrské okénko, školní rozhlas, který každý pátek informoval o činnosti skupiny. Pionýři se samotných oslav zúčastnili v Rokycanech i Plzni.²²² Od zavedení hry Vždy připraven koncem 70. let se výročí slavilo jako Den československých pionýrů. Program skupiny byl každým rokem víceméně podobný. Pro jiskry byl připraven program v podobě Pohádkového lesa u pionýrských chatěk v Hrádku. Mladší pionýři předvedli svůj um ve výtvarném umění na prostranství před hrádeckou školou, starší pionýři soupeřili ve hře Neobyčejný souboj, jenž se skládal z hodů polena do dálky, běhu na 50 m či skoku z místa do dálky. Za své výkony byli odměňováni sladkostmi a medailemi.²²³

O několik dní později následoval Svátek práce neboli 1. máj. Pionýři se na svátek připravovali s předstihem, neboť zdobili okna, uklidili veřejná prostranství, opatřili

²¹⁸ Viz příloha č. 15.

²¹⁹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²²⁰ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

²²¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²²² Tamtéž.

²²³ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1983-1989)*.

si mávátka²²⁴ a transparenty s hesly. Počátek májového průvodu^{225, 226} začínal před podnikem ŽBC Hrádek. Ten, společně s dalšími závody, na akci vyslal alegorické vozy. V 60. letech průvod procházel Hrádkem a směřoval na náměstí do nedalekého Mirošova. Zde se seřadili členové závodů, národních výborů, vojáci, svazáci, pionýři, místní i nemístní obyvatelé. Na náměstí proběhla manifestace za zvuku dechové hudby, písní a recitace. Před ukončením byla vypuštěna holubice míru a balónek. Po proslovech členů města, závodů a dalších složek NF byla akce ukončena.²²⁷ Od 70. let se pak průvod nekonal z Hrádku do Mirošova, ale pouze Hrádkem. Události na oslavě však zůstaly podobné.²²⁸

K hojně navštěvovaným akcím patřil 9. květen. Přípravy na výročí probíhaly během roku. Například k 15. výročí osvobození se pionýři zavázali sesbírat 4 500 kg šrotu, pomoci JZD při sklizni brambor, dodržovat pořádek ve škole a pomáhat s učením méně zdatným jedincům. Dne 9. 5. pak pionýři a členové výboru pokládali věnce na hroby padlých vojáků²²⁹. K těmto hrobům náležel pomník Antonína Špilara²³⁰, pomník před učňovskou školou a pomník u Kulturního domu v Hrádku. Pionýři se o hroby nestarali jen v rámci každoročních oslav, ale i během roku.²³¹ Během kulatých výročí se pionýři z Hrádku zúčastňovali i okresních manifestací v Rokycanech. Zábavu si posléze užívali v restauraci Sokolovna.²³²

V polovině května si členové skupiny připomínali vznik KSČ. V rámci těchto oslav se pionýři zavazovali navazovat kontakty s pionýry socialistických zemí, zejména s pionýry sovětskými. Tyto kontakty byly zprostředkovávány dopisy.²³³

Koncem května či počátkem června byl tradičně pořádán Mezinárodní den dětí. Pionýrství vedoucí se zhostili role pořadatelů a dohlíželi na závody v pytlích, střelbu na cíl, závody v jízdě na koloběžce aj.²³⁴ S příchodem Josefa Vasky bylo MDD zpestřeno chůzí na chůdách, lovem ryb, trefováním kuželek²³⁵, hodem míčku na plechovku.²³⁶

²²⁴ Viz příloha č. 16.

²²⁵ Viz příloha č. 17.

²²⁶ Viz příloha č. 18.

²²⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²²⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

²²⁹ Viz příloha č. 19.

²³⁰ Viz příloha č. 20.

²³¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

²³² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

²³³ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²³⁴ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1965-1968)*.

²³⁵ Viz příloha č. 21.

V odpoledních hodinách bylo hráno fotbalové utkání. Den dětí byl pravidelně zakončován lampiónovým průvodem směřujícím od domu Hatanů k místnímu hřišti. Zde byl zapálen mírový oheň.²³⁷

5.1.2 Zájmová činnost skupiny do roku 1989

Zájmová činnost pionýrské skupiny byla velmi rozmanitá, a proto ji můžeme rozčlenit na několik okruhů. Jednalo se o činnost uměleckou, sportovní, brigádnickou. Zmíníme i letní táboreň či besedy a setkání. Činnosti měly rozvíjet duševní i tělesný stav pionýrů. Z vybraných zájmových okruhů uvedeme několik příkladů, které se v hrádecké pionýrské skupině praktikovaly v období komunismu.

A) Umělecká činnost

Umělecká činnost se v pionýrských oddílech projevovala zejména v předvánočním čase. Během pořádané slavnosti Dědy Mráze v Kulturním domě v Hrádku vystoupili mladí pionýři s kulturním programem, který zahrnoval recitaci básní či zpěv písní. Jiskry předváděly své taneční schopnosti. Za svá představení a práci v pionýrských oddílech byli Dědou Mrázem všichni odměněni vánočním cukrovím, jablky či čokoládou. V dalších letech byla v tomtéž čase pořádána estráda Pionýrská jedlička. Program byl rozdělen na představení jisker a pionýrů. Nejprve si pionýři předali drobné ručně dělané dárky a posléze všem přítomným předvedli scénky z pohádek. Po vánočním čase se pionýři soustředili na Soutěž tvořivosti mládeže. Do soutěže se zapojovaly především žačky zdatné ve zpěvu, recitaci či hře na hudební nástroj. Nejlepší vystoupení postupovala do okresního kola.²³⁸

B) Sportovní a turistická činnost

Sportovní činnost skupiny byla rozvíjena především za působení Josefa Vasky, nicméně ani před normalizací skupina nezapomněla. Tradičně byly organizovány Dukelské či Sokolovské branné závody. Společně s pionýrskými vedoucími byly pořádány se svazarmovci. Závody byly konány v prostorách kynologického cvičiště v Hrádku či nedaleko pionýrských chat. Pionýři si během her mohli vyzkoušet hod granátem

²³⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

²³⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

²³⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

na cíl, střelbu z malorážky či určování azimutu. Nejlepší pionýři si odnášeli diplomy.²³⁹ Na podobných úkolech byla vytvořena i soutěž O partyzánský samopal. Kromě již zmiňované střelby a hodů granátem museli pionýři prokázat znalost v topografii, požární tematice, první pomoci či v ideově zaměřené části.²⁴⁰ Výkonnost, vytrvalost a um pionýřů byly prokazovány v krasobruslařské Lední revue, Běhu budovatele, Běhu mladé fronty, orientačních závodech, turnajích ve vybíjené, fotbalu i stolním tenise. Starší pionýři se s oblibou zúčastňovali lyžařského výcviku v Železné Rudě.²⁴¹

S příchodem Josefa Vasky zaznamenala sportovní činnost značný rozmach. Tradičně byly sportovně zaměřené hry vyhlášovány jako závazek k půlkulatým či kulatým výročím. Zmiňme, že v roce 1973 se v rámci vyhlášených závazků k výročí založení PO pořádala soutěž Pionýrská stezka odvahy. Zde pionýři prokazovali zdatnost ve šplhu po laně²⁴², střelbě ze vzduchovky či znalost Morseovy abecedy.²⁴³ Nejlepší postupovali do okresního kola. V něm pionýři závodili ve střelbě ze vzduchovky, šplhu po laně přes potok, hodů granátem, práci s radiostanicí. Krajské kolo se odehrávalo v Mariánských Lázních.²⁴⁴

Na podzim byl každoročně konán Okresní závod hlídek. Hlídku tvořilo 6 členů. V prvních letech obsazovali pionýři z Hrádku první místa, jelikož se na tento závod všestrannosti dobře připravovali.²⁴⁵

Aktivita Josefa Vasky a pionýrských vedoucích nesměřovala pouze k branným závodům, ale také k turistické činnosti. Můžeme uvést, že v rámci plnění úkolů Expedice 30 se pionýři vydali do Rokycan. Zde obešli nejvýznamnější podniky, a to Kovohutě, Marilu, Hamiro a Favorit. Posléze se vydali směrem do vesnice Veselá, města Mirošova a zpět do Hrádku.²⁴⁶ V rámci této expedice se pionýři zúčastnili i výletu do Pošumaví, cyklistických vyjížděk do Rokycan, Veselé, Nevida, Kakejcova či Mirošova.²⁴⁷

Malé jiskry chodily na kratší vycházky do okolí (např. do Holubího kouta u Mirošova, dobřívského hamru, na Radyni), starší pionýři pak podnikali výlety na místa spjatá

²³⁹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²⁴⁰ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

²⁴¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1965-1968)*.

²⁴² Viz příloha č. 22.

²⁴³ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 97. *Kronika obce Hrádek, 2. díl (1972-1975)*.

²⁴⁴ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

²⁴⁵ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

²⁴⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

²⁴⁷ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

s komunistickou odbojovou činností za 2. světové války. Jednalo se například o bunkr u Újezda u Hořovic.²⁴⁸

C) Brigádnická činnost

Kromě činnosti umělecké, sportovní a turistické nelze opomenout ani činnost brigádnickou. Brigádnická činnost byla naplňována v rámci závazků k určitému výročí. Z brigádnické činnosti převládala sběr železa o tzv. železných nedělích. Finanční výtěžek byl následně zasílán na Fond solidarity. Kromě sběru železa byl konán i sběr textilu, lesních plodů a léčivých bylin, PVC, kůže či úklid prostranství. V lese byly vysazovány stromky.²⁴⁹

V rámci celého okresu bylo sbíráno železo k akci zvané Pionýrská tavba. Skupiny z celého okresu během roku shromažďovaly stovky, tisíce kil železa. Nashromážděné železo pak bylo odvezeno do ŽBC Hrádek, kde slavnostně proběhla tavba. Spolupráce mezi podnikem a skupinou Hrádek zaujala i veřejnost, a proto byl se skupinou natočen snímek do pořadu Vlast'ovka.²⁵⁰ Spolupráce pokračovala i nadále, což můžeme doložit zápisem závazků k 30. výročí osvobození ČSR. Ze zápisu plyne, že se skupina zavázala odevzdat 300 000 kg železného šrotu, odpracovat 31 000 brigádnických hodin, vysadit 15 000 stromků a odevzdat 8 500 Kčs na Fond solidarity.²⁵¹

K brigádnické činnosti můžeme volně přiřadit i tzv. Pionýrskou pohotovost. Tato akce měla pomoci starším lidem. V určený den pionýři obešli starší hrádecký lid a optali se, zdali nepotřebují s něčím pomoci. Většina důchodců reagovala kladně, nicméně se našli i tací, kteří pomoc odmítli.²⁵²

D) Letní pionýrské tábory

Letní pionýrské tábory vzbuzovaly vždy značná očekávání a nebylo tomu jinak ani u pionýrů. V dubnu 1964 se uskutečnil dvouměsíční pionýrský tábor v Seči. Na táboře se pionýři sprátelili s dalšími členy jiných skupin z celé ČSSR. Kromě pionýrů z ČSSR se seznámili i se sovětskými komsomolci a několika Kubánci. Výlety do okolí i Prahy byly

²⁴⁸ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 99. *Kronika obce Hrádek, 4. díl (1980-1982)*.

²⁴⁹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²⁵⁰ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Čiperky (1976-1984)*.

prolínány odpolední výukou v sečské škole. O rok později již neputovali do Seče, nýbrž do pionýrského tábora v NDR.²⁵³

V létě 1965 se pionýři vydali na mezinárodní tábor míru. Na táboře nechyběli ani vybraní pionýři z Hrádku a pionýři ze socialistických zemí. Aktivita naplňovaly hry, dobrodružné výlety do Katovic, Varšavy či k Baltskému moři. S nadšením bylo sledováno i fotbalové utkání mezi Leningradem a mužstvem Polské lidové republiky.²⁵⁴

Po nástupu Josefa Vasky do funkce vedoucího skupiny začaly být tábory konány pravidelně. V roce 1972 byl uspořádán pionýrský tábor v Ostrovci²⁵⁵ nedaleko Zbiroha. Tábor poskytoval nejen dětské vyžití, ale i soutěže a relaxaci u řeky Berounky. Pionýři zde plnili i úkoly výchovného systému Plameny a Cesty. Počet dětí na táboře činil 120. Děti byly pod dohledem nejenom pionýrských vedoucích, ale i 4 instruktorek. O rok později si 70 pionýrek užívalo táborových her v Chřenovicích u břehů řeky Sázavy.²⁵⁶

Od roku 1978 byly tábory konány u Spáleného mlýna²⁵⁷ u Sedlečka. Poprvé zde tábořily oddíly Vlčat a Ctitelek přírody v roce 1971. Na tábor se pravidelně přihlašovalo okolo 100 dětí. Ty zde projevovaly svůj um v soutěžích, ale i při výpomoci v kuchyni. Dívky se chopily úklidu, chlapci přinášeli dřevo ke kamnům.²⁵⁸ V polovině 70. let se pionýři utábořili i v Kamensku u Blovic. Během táborů se pionýři nenudili, jelikož s nadšením chodili na celodenní výlety do blízkého okolí. Ušlé kilometry pak byly započítávány do hry 100 jarních kilometrů.²⁵⁹ Pionýři se snažili zadávané úkoly (nejen na táboře) svědomitě plnit, protože na nejlépe hodnocené členy pionýrských oddílů čekaly nejenom pochvaly, ale i možnost podívat se za hranice země. Uvedme, že v říjnu 1976 se vybraní pionýři dostali do východoněmeckého Eisenachu. Zde spatřili nejenom místní zámek Wartburg, ale i automobilové muzeum wartburgů.²⁶⁰

E) Besedy a setkání

Během pionýrského roku probíhaly i besedy. Setkání se uskutečňovala v rámci nějakého svátku či vzpomínky. Do skupiny zavítala například bývalá pionýrská vedoucí Pokorná. Ta mladým pionýřům vyprávěla o historii pionýrského hnutí a Rudých

²⁵³ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²⁵⁴ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1965-1968)*.

²⁵⁵ Viz příloha č. 23.

²⁵⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

²⁵⁷ Viz příloha č. 24.

²⁵⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

²⁵⁹ Tamtéž.

²⁶⁰ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

průkopnicích. S velkým nadšením byli vyslechnuti i sportovci, konkrétně stolní tenisté Staněk, Miko, Kunc, Lužová, Bosá, Karlíková či Kollárovitz, kteří v Hrádku absolvovali soustředění. Pionýři se tak dozvěděli nejen zajímavosti z tohoto sportu, ale i informace o samotných aktérech.²⁶¹ V přátelském duchu byly vedeny také besedy se spisovatelem Bohumilem Říhou či se sovětským vojákem Nikolajevem Alexejevem. Ten pionýrům vyprávěl o osvobození Československa v roce 1945. K nejvýznamnějšímu setkání však došlo dne 1. 1. 1967 ve Španělském sálu na Pražském hradě. Pionýři se zde totiž setkali s prezidentem republiky Antonínem Novotným. Ze Západočeského kraje přicestovalo 20 pionýrů z okresů Sokolov, Karlovy Vary, Rokycany, Plzeň-jih a Plzeň-sever.²⁶²

K tradičně organizovaným akcím patřily také okresní a krajské sjezdy pionýrů či schůzky pionýrských pracovníků²⁶³. Největší akcí pak tvořil celostátní sjezd pionýrů. Jeden z nich byl konán počátkem 80. let v Hradci nad Moravicí. Pionýři se sem velmi těšili, jelikož byl na sjezdu přítomen i československý kosmonaut Vladimír Remek.²⁶⁴

5.2 Akce a zájmová činnost skupiny po roce 1989 do současnosti

V této podkapitole se zaměříme na sledování zájmové činnosti v hrádecké skupině po roce 1989. Opět se podíváme na činnost uměleckou, sportovní, brigádnickou i činnost spjatou s letními tábory a besedami. Svátky slavené během pionýrského roku uvádět nebudeme, jelikož se od nich po sametové revoluci upustilo.

A) Umělecká činnost

V umělecké činnosti se projevuje kreativita vedoucích i pionýrů při vytváření karnevalových masek. Pionýřští vedoucí připravují pro nejmenší děti i Pohádkový les²⁶⁵ v blízkosti pionýrských chat v Hrádku. Pro děti přichystají překážkové běhy, děti se mohou těšit i na pohádkové bytosti.²⁶⁶ V oblíbě zůstávají i podzimní Slavnosti dýní. Děti si tvoří dýně, zkoušejí ruční práce a navečer procházejí Hrádkem v pečlivě vyzdobených maskách. Od roku 2005 je pro šikovné pionýrské vedoucí i pro zájemce z řad pionýrů otevřen rukodělný seminář²⁶⁷, na němž se vyrábějí adventní věnce či se batikuje oblečení. Zvídaví

²⁶¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

²⁶² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1965-1968)*.

²⁶³ Viz příloha č. 25.

²⁶⁴ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 99. *Kronika obce Hrádek, 4. díl (1980-1982)*.

²⁶⁵ Viz příloha č. 26.

²⁶⁶ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

²⁶⁷ Viz příloha č. 27.

jedinci si mohou vyzkoušet i paličkování, drátkování, mramorování a výrobu keramiky. Vyrobené předměty jsou pak prodávány v rámci tradičně pořádaných vánočních jarmarků.

Zmiňme, že mezi záslužnou činností skupiny patří i otevření mateřského klubu Klubíčko. V určený čas se setkávají maminky s dětmi. Děti navazují nové kontakty, maminky diskutují, vyražejí na procházky či vytvářejí drobné ruční výrobky.²⁶⁸

B) Sportovní a turistická činnost

K tradiční náplni pionýrské činnosti řadíme sportovní a turistickou činnost. Od 2. poloviny 90. let se děti z okolí i pionýři mohli těšit na výlety do plaveckého bazénu v Hořovicích. Pro nadšené sportovce je pořádáno Sportování s míčem. Zde si zájemci mohou vyzkoušet hru ve stolním tenise, volejbale, vybíjené či fotbalu. K oblíbeným odpoledním patří i cyklistický závod Hrádecké kritérium. Z dob komunismu přetrvalo pořádání Pionýrské stezky, nicméně se pořadatelé z řad vedoucích snaží o zpestření v podobě nových her. Turistické výšlapy do okolí se těší rovněž značné oblibě. K tradičně navštěvovaným místům patří Pavlovsko, Holubí kout u Mirošova, Račí potok u Skořic, kopce Žďár či Kotel.²⁶⁹ V poslední době se zatraktivnil také lov ryb. Na soutěž Zlatá udice na rybníce Ježek neláká pouze odměna, ale také setkání s dvojnásobným juniorským mistrem světa v lovu ryb na umělou mušku Jindřichem Kalivodou ml. Zdá se, že se netradičním sportovním odvětvím v Hrádku daří, jelikož své příznivce získal i oddíl Karate zaměřený na bojová umění.²⁷⁰

C) Brigádnická činnost

Z předchozí podkapitoly víme, že brigádnická činnost patřila mezi závazky k určitému výročí. Po revoluci však brigády získaly nový rozměr. Již se nevytvářejí skupinky pionýrů, které odcházely vypomáhat do JZD či sbírat různý materiál a plodiny. Nyní se brigádní činnost orientuje na zušlechťování pionýrského majetku²⁷¹. Tradičně jsou pořádány brigády na úklid kolem pionýrských chat v Hrádku, ovšem největší pomoc přichází do hrádeckého pionýrského tábora ve Spáleném mlýně u Bušovic. Na počátku 90. let započaly brigády, jež se týkaly dostavby místního srubu. Každoročně se pionýřští vedoucí,

²⁶⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2006-2008)*.

²⁶⁹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

²⁷⁰ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2008-2010)*.

²⁷¹ Viz příloha č. 28.

ale i někteří pionýři a jejich rodiče zúčastňují brigády na dřevo či úklidu spadaneho listí. Nutná byla i pomoc při povodni v roce 2002.²⁷²

D) Letní pionýrské tábory

Letní tábory byly od roku 1978 tradičně pořádány ve Spáleném mlýně u Bušovic. Letní tábor, situovaný u břehu Berounky, nebyl opouštěn ani po revoluci. Naopak byly postupně odkoupeny pozemky, na nichž je tábor každým rokem vystavěn. Na počátku 90. let byl tábor navštěvován i oddíly ze Zbiroha, Rokycan, Plískova, Líšné, Mirošova i Třemošné.²⁷³ Tábor, jenž se pravidelně koná ve 2 běžích²⁷⁴, každoročně pojme kolem 200 dětí a dvě desítky starostlivých vedoucích, mezi nimiž nechybí skupinová vedoucí, hospodářka, kuchař, zdravotník či údržbář či zásobovači.

Program tábora se vztahuje k danému ústřednímu tématu, např. v roce 1992 byl program inspirován olympijskými hrami v Barceloně. Zároveň každý oddílový vedoucí vytváří pro své členy vlastní program. Čas od času přijede táborníky navštívit i známá osobnost. Tak tomu bylo i v roce 1992, kdy dorazil olympionik Jan Kůrka. Program však není zaměřen pouze na herní činnosti, plavbu lodí na Berounce, koupání, opalování, ale důležitá je i výpomoc v kuchyni apod. Poslední den je zakončen táborovým ohněm.²⁷⁵

E) Besedy a setkání

Na počátku 90. let nacházela skupina oporu zejména ve zbirožské pionýrské skupině. Tu také pozvala do Spáleného mlýna u Sedlečka. Akce sblížila děti natolik, že se zbirožští i rokycanští pionýři začali přihlašovat na zdejší tábor. Další společné akce se uskutečňovaly vcelku pravidelně. Děti si mohly vyzkoušet střelbu z luku, ze vzduchovky či svoji vytrvalost v orientačních závodech. Setkání byla ukončena opékáním vuřtů a předáním odměn. Kromě takovýchto okresních setkání se uskutečňují i celostátní setkání. Jedno z nich proběhlo v České Skalici ve dnech 31. 5. až 2. 6. 1996.

K tradičně pořádaným setkáním patří i výroční schůze kolektivu pionýrských vedoucích²⁷⁶. Vedoucí hodnotí práci v oddílech, hospodaření skupiny i spolupráci s hrádeckými institucemi. Ve stanoveném únorovém dnu pak bývá „Dům U červeného

²⁷² Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

²⁷³ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 103. *Kronika obce Hrádek, 8.díl (1990-1992)*.

²⁷⁴ Viz příloha č. 29.

²⁷⁵ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

²⁷⁶ Viz příloha č. 30.

hrnečku“ zaplněn bývalými pionýrskými vedoucími²⁷⁷.²⁷⁸ Pro děti jsou pořádány i besedy, např. s hokejistou Jaroslavem Špačkem, hrádeckými kynology, terénním motocyklistou Janem Krocem ml. či s představiteli společnosti Pomocné tlapy, kteří svoji činnost orientují na výchovu asistenčních psů.²⁷⁹

F) Staročeské máje

Jedna z nejvýznamnějších akcí současného Hrádku probíhá každoročně od roku 2000 v květnových dnech v Hrádku. Na této akci se spolupodílí i hrádecká skupina. Jedná se o akci Staročeské máje²⁸⁰. Již od března se mládežníci pod dohledem skupinové vedoucí paní Vaskové setkávají na schůzkách a nacvičují tance souhrnně zvané Česká beseda. Den před vystoupením vyzdobí aktéři Dům kultury, chlapci porazí břízy a dívky je ozdobí. Břízy jsou následně umístěny na veřejná prostranství v Hrádku a před domy dívek. Následující den začínají oslavy dopoledním předtančením za doprovodu Hrádecké kapely. Dívky tančí v bílé košili, zástěře, jednobarevné šněrovačce a sukni, chlapci se obléknou do bílé košile, modré vesty a žlutých kalhot. Během oslav si dívky zatančí se svými otci. Ti pak za tanec zaplatí do klobouku. Po předtančení následuje průvod městem, chlapci se zastavují u dívek a dostávají malé občerstvení. V průvodu nechybí Kecal, který na závěr oslav vyhlašuje májovnici - dívku, jež od svého otce získala největší finanční obnos. Večer se koná taneční zábava.²⁸¹

²⁷⁷ Příloha č. 31.

²⁷⁸ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ Příloha č. 32.

²⁸¹ Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2006-2008)*.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem postupoval analyticky od zběžně pojaté první kapitoly „*Obecně k Pionýru*“ přes „*Pionýr na Rokycansku*“ po konkrétní pionýrskou skupinu v této části České republiky. V práci jsem zachytil historický vývoj, vnitřní organizační strukturu a zájmové činnosti před sametovou revolucí a po ní v Pionýrské skupině v Hrádku u Rokycan.

První kapitola „*Obecně k Pionýru*“ sleduje historický průřez pionýrstvím v Československu. Dozvěděli jsme se, že hlavní předpoklad pro rozmach pionýrského hnutí byl spjat s vytvořením sovětského Komsomolu, pod kterou patřila Všesvazová pionýrská organizace V. I. Lenina. Za hlavního předchůdce pionýrského hnutí v Československu v období 1. republiky považujeme Rudé průkopníky. Po uskutečněním komunistického puči dne 25. 2. 1948 posílily hlasy na vznik jednotné masové organizace sdružující mládež. Za tímto účelem vznikla ve dnech 23. 4. až 24. 4. 1949 Pionýrská organizace Československého svazu mládeže. Již před jejím vznikem byli do organizace začleňováni první pionýři. Ti se sdružovali do pionýrských skupin, které byly zakládány zejména při školách. Na skupiny dohlíželi především učitelé, kteří se prostřednictvím ideových her snažili v pionýrech vzbudit budovatelské nadšení a přivést je k následnému vstupu do Československého (od r. 1970 Socialistického) svazu mládeže a posléze do komunistických řad. Kromě her podněcujících k nenásilnému vštěpování „správných“ názorů byl kladen důraz i na ideovou výchovu a znalost pionýrských symbolů, které měly připomínat boj dělnictva proti buržoasii.

V první části druhé kapitoly „*Pionýr na Rokycansku*“ sledujeme průřez pionýrstvím v okresním městě Rokycany. Zjišťujeme, že se děti s prvními pionýrskými myšlenkami setkaly krátce po komunistickém převratu. Pionýrství se v prvních letech uchýtilo především na 1. a 2. střední škole (dnes ZŠ ulice Míru a ZŠ T. G. Masaryka). V dalších letech zaznamenáváme pionýrskou aktivitu i na ZDŠ Za radnicí a ZDŠ Jižní předměstí. Podkapitola o pionýrech v Rokycanech sleduje vývoj až do sametové revoluce po následný rozpad PO SSM. V současnosti se v Rokycanech nalézá jeden zapsaný spolek, a to PS Rokycany Jih.

Druhá podkapitola druhé kapitoly se zaměřuje na pionýrství na Rokycansku. Z probádaných materiálů jsme se dozvěděli, že první pionýrská skupina na okrese vznikla na podzim 1949 v Mýtě pod vedením učitelky Mikešové. Další skupiny v rychlém sledu

následovaly. Z písemností ČSM-OV KSČ víme, že se v roce 1960 na okrese nalézalo 50 pionýrských skupin. Tyto skupiny se zapojovaly do plnění ideově zaměřených her a expedicí či mezinárodních táborů míru. V období pražského jara však došlo k pozvolnému útlumu aktivit těchto skupin a přechodu členů k organizaci Junák, a proto nás nepřekvapí, že po založení PO SSM bylo v roce 1972 evidováno pouze 13 pionýrských skupin. K těmto skupinám patřila i Pionýrská skupina v Hrádku u Rokycan.

Pionýrské skupině v Hrádku u Rokycan se věnuji od třetí kapitoly. V kapitole „*Historie Pionýrské skupiny v Hrádku*“ sleduji její vývoj od založení koncem března 1952 do současnosti. Skupina vznikla při staré hrádecké škole a v jejím čele stanula Ludmila Brožíková, vdaná Rychlá, jako první skupinová vedoucí. Od počátku získala skupina oporu v MNV, místním závodu ŽBC Hrádek, Svazarmu i ve vojácích ze strašických kasáren. V polovině 60. let můžeme pozorovat rychlé změny na pozici vedoucího skupiny. Situace tak nahrávala oslabení pozic představitelů uvnitř skupiny. V letech 1968 až 1970 byl v obci obnoven Junák a většina dětí navštěvujících do té doby Pionýr přešla do této organizace. Pionýr však nezanikl, nýbrž jeho členská základna se zmenšila a fungovala pod vedením Mileny Maškové i v letech 1968 až 1970. Mezi těmi, kteří odešli z PO ČSM a přešli do Junáka, byli i pozdější skupinový vedoucí Josef Vaska st. a dnešní skupinová vedoucí Vlasta Vasková. Demokratizační proces let 1968 až 1970 byl záhy potlačen, Junák zakázán a Pionýrská organizace „znovuobnovena“ pod vedením SSM. V čele skupiny stanul již zmiňovaný Josef Vaska st. Ten činnost pionýrů značně pozvedl, neboť kladl důraz zejména na turistickou, sportovní a tábornickou činnost. Od roku 1978 pracuje ve skupině jako pionýrská vedoucí Vlasta Vasková. Po sametové revoluci byla opětovně zvolena do čela skupiny a skupinu vede dodnes. Počátkem 90. let se skupina potýkala s odlivem pionýrů, a proto začala skupina navazovat vřelé vztahy s místními institucemi, MěÚ, ZŠ Hrádek, místními hasiči či zbylými skupinami na okrese. Sportovní i kulturní programy pořádá nejen pro své členy, ale i neregistrované, čímž se zpřístupnila veřejnosti a je na ni pohlíženo v dobrém slova smyslu. V současnosti jsou její vztahy s okolím na korektní úrovni a členská základna se od počátku nového tisíciletí trvale pohybuje nad 200 členy.

Ve čtvrté kapitole „*Struktura Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan*“ jsme se zaměřili na bádání organizační struktury. Dospěli jsem k závěru, že skupinu považujeme za právní subjekt, v jehož čele stojí skupinová vedoucí jakožto statutární zástupce. Pod skupinu náležejí oddíly, jejichž počet je závislý na počtu členů, a proto se během let počet oddílů proměňuje. Členům oddílů mohou být nápomocni i instruktoři, vedoucí do 18 let.

Nejmenší útvar v rámci skupiny představují družiny, od jejichž činnosti se v současnosti upouští. Družiny vznikají v oddílech a jsou tvořeny několika dětmi, kteří společně pracují na pokyn oddílového vedoucího. Po sametové revoluci zaniklo plnění ideových her a úkolů a v současnosti se skupina zabývá činností veřejně prospěšných akcí spjatých s osvětovou, výchovnou, vzdělávací a charitativní činností.

Poslední kapitola „*Zájmové činnosti Pionýrské skupiny v Hrádku u Rokycan*“ sleduje vývoj zájmových aktivit. Na základě badatelské činnosti můžeme konstatovat, že ze zájmových činností převládaly sportovní a turistické aktivity. Do branných her se promítaly i ideové úkoly. K výročím byly pořádány besedy se sportovci, umělci, ale také s pionýrskými představiteli. Za chvályhodné považujeme konání pionýrských táborů u řeky Berounky i na jiných místech. Brigádnická činnost byla velmi rozmanitá a byla uskutečňována v rámci celé obce.

Za největší přínos skupiny po revoluci považujeme její otevření se neregistrovaným členům a integraci skupiny do demokratické společnosti. Skupina ve větší míře rozvinula své tvůrčí schopnosti, koná prospěšné akce pro mladé děti, a tak její obliba na veřejnosti velmi vzrostla. Svědčí o tom i pozvolný nárůst členské základny po útlumu z prvních let devadesátých. Ve sportovní a v turistické činnosti skupina nezaostala za svými výsledky z předrevolučního období. Nadále jsou konány výšlapy do okolních kopců i sportovní soutěže k různým příležitostem. V brigádnické činnosti registrujeme změnu, která po revoluci proběhla. Brigády jsou pořádány nikoli v rámci celé obce (př. úklid prostranství, sběr železa aj.), ale v rámci vlastního majetku (př. úklid Spáleného mlýna, brigáda na dřevo pro potřeby tábora). Přátelskému ovzduší ve skupině dopomáhají i setkání bývalých pionýrských vedoucích či každoročně konaný letní pionýrský tábor ve Spáleném mlýně u Sedlečka. Nelze opomenout ani tradičně oblíbené Staročeské máje, které získaly ohlas i v širším okolí našeho okresu.

Na závěr můžeme konstatovat, že skupina udělala po revoluci značný krok k vytvoření pestré pionýrské činnosti. Díky této činnosti, přátelskému prostředí, respektovaným vedoucím je ve skupině nyní registrováno více dětí než navštěvuje celou ZŠ v Hrádku u Rokycan. Přejme těmto pionýrům mnoho úspěchů v další činnosti a již žádný vliv politické moci na jejich aktivity.

Domnívám se, že jsem splnil zadané cíle a čtenáře seznámil s historií, vnitřním fungováním a zájmovými aktivitami na příkladu jedné konkrétní pionýrské skupiny. Podrobnější zpracování by zasloužily i další pionýrské skupiny na okrese, a proto se tak téma historie pionýrských skupin může stát námětem pro vytvoření diplomové práce.

Summary

This bachelor thesis deals with the topic of pioneering in a small town Hradek near Rokycany. The thesis is based on my own research of professional literature, of articles in regional newspapers, in the archive and museum in Rokycany, and also on testimonies of people involved and on chronicles of Pioneer Group in Hradek near Rokycany which were provided by a pioneer leader, Mrs. Vlasta Vaskova.

The first chapters present the beginning of Pioneer organization in Czechoslovakia. Groups of Red Pioneer movement are considered to be a predecessor of Pioneer Organization. The main initiative for formation of Pioneer Organization came from the Soviet Union where was based Vladimir Lenin All-Union Pioneer Organization. Pioneer thoughts were supported by a political regime after the Communist coup on 25th February 1948. The Czechoslovak Union of Youth was created and afterwards first pioneer groups were included into this organization.

The second chapter monitors development of the pioneer movement in the town of Rokycany and in Rokycany region from its formation to the present time. The first Pioneer Group was created in autumn 1949 in small town Mýto. This group was led by a teacher, Alena Mikesova. The number of groups was growing and there were registered 50 Pioneer groups in the sixties of the 20th century. These groups participated in and organized leisure activities, ideological games and expeditions. After the Prague Spring 1968, only 13 registered Pioneer Groups left. These groups continued in the same activities and after the Velvet Revolution, they rapidly disappeared. Currently only 5 pioneer groups are still active in Rokycany region, organizing activities for small children.

The third chapter is focused closely on the Pioneer Group in Hradek near Rokycany. We found out that this Group was founded in March 1952. Teacher Ludmila Brozikova became its first pioneer leader. The Group started to work in an old school in Hradek near Rokycany and recruited new members. During the Prague Spring, a lot of Pioneers moved into renewed Junak movement, which was also found in Hradek. At the beginning of normalization period, the Pioneer Group was restored by Mr. Josef Vaska. He supported tourism and sport activities and later he received an award for his work with children. In 1978, Mrs. Vlasta Vaskova became a pioneer leader of this Group and after her reelection in the 90's, she has been on this position until today. After the Velvet Revolution, the Group had to deal with a decline of members but it started to cooperate

with local organizations and movements, became visible in public and got support from parents and local people.

The fourth chapter deals with the internal organization of the Pioneer Group. The Group is in fact a legal entity which is led by a pioneer leader who is elected on a Group gathering. The Group is composed of several units that are led by unit leaders. Small groups of people, “clubs”, work inside of these units. The Group size is depended on the total number of members.

The last chapter monitors development of leisure activities during communist and democratic periods. The main difference we can see between these periods is Group openness to public. In these days, the Group co-operates with a lot of institutions and it tries to help different groups of people.

In conclusion, the original ideological communist organization has become an important regional association which brings together young people, supports their leisure activities and participates in public life.

Seznam literatury

- 30 vítězných let Pionýrské organizace na Rokycansku.* Rokycany: Okresní výbor KSČ, 1979. 32 s.
- BARTOŠ, Josef – KRÁČMAROVÁ, Hana. *Sílu nám dává strana. Kapitoly z dějin mládežnického a dětského hnutí v Československu, 1. díl (1918-1945).* Praha: Mladá fronta, 1982. 303 s.
- BUDSKÝ, František. *Historie dětského pokrokového hnutí. Příspěvek k dějinám dětského hnutí.* Praha: Mladá fronta, 1958. 185 s.
- CIRONIS, Petros. *Kupředu, levá. Průvodce po Síni tradic OV KSČ v Rokycanech.* Rokycany: OV KSČ, 1980. 47 s.
- CIRONIS, Petros. – MOULIS, Karel – ŠÍMA, Vladislav. *Socialistické Rokycansko.* Praha: Panorama, 1985. 211 s.
- ČERNÁ, Irena – BĚLOHLÁVEK, Martin. *Pionýr 1968-1970.* Praha: Česká rada pionýrů, 2001. 92 s.
- ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly o Pionýrské organizaci ČSM. K výkladu základních otázek ustanovení.* Praha: Mladá fronta, 1965. 253 s.
- ČMOLÍK, Otto a kol. *Kapitoly z dejín Pionierskej organizácie v Československu. Stručný náčrt vývoja v rokoch 1945-1981.* Přeložila Mária Brenčičová. Bratislava: Smena, 1983. 258 s.
- Hrádek-Nová Huť. K 650. výročí založení obce Hrádek (1325-1975).* Hrádek: MNV, [b.r.]. 48 s.
- Kolektiv autorů. *Pamětník událostí v Rokycanech 1945-1990. Padesát let budování města. Vše, na co si už nevzpomenou ani pamětníci.* Rokycany: OV KSČM, 2011. 99 s.
- LUKEŠOVÁ, Zdenka a kol. *Ustanovení o pionýrské organizaci ČSM a jeho výklad.* 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1957. 182 s.
- MOULIS, Karel. *Za Rokycansko krásnější.* Rokycany: Okresní národní výbor, 1986. 152 s.
- Programové a organizační zásady pionýrské organizace SSM.* Praha: Mladá fronta, 1988. 23 s.

ŠVARCOVÁ, B. – ŠVARC, P. *Symboly Pionýrské organizace SSM. Náměty k činnosti pionýrských oddílů a skupin.* Praha: Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučíka, 1984. 34 s.

STEINIGER, Bohumil – ČMOLÍK, Otto. *Kapitoly z dějin dětského a mládežnického hnutí. Učební text pro pedagogické školy, studijní obor vychovatel-pracovník PO SSM.* 2. upr. vyd. Praha: SPN, 1983. 169 s.

Seznam pramenů písemných

Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Pamětní kniha národní školy v Hrádku (1953-1962)*.

Archiv Základní škola Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Kronika ZDŠ Hrádek (1962-1973)*.

Archiv Základní škola Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Kronika ZDŠ Hrádek (1975-1991)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Hodnotící zpráva skupiny za rok 2014*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Ctitelé přírody (1970-1975)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Čiperky (1976-1984)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika oddílu Vlčata (1970-1975)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1960-1965)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1965-1968)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1970-1975)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1975-1980)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1980-1983)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1983-1989)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1989-1999)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (1999-2006)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2006-2008)*.

Archiv Pionýrské skupiny Hrádek. Skup. ved.: Vlasta Vasková. *Kronika PS Hrádek (2008-2010)*.

SOkA Rokycany. Fond ČSM-OV Rokycany č. 514. *Zápis z okresní konference 19.11.1960*. Evid. j. N 1. Inv. č. 3.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

SOkA Rokycany. Fond SSM-OV Rokycany č. 515. *Písemnosti OR PO SSM Rokycany*. Evid. j. N 9. Inv. č. 41.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 96. *Kronika obce Hrádek, 1. díl (1927-1974)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 97. *Kronika obce Hrádek, 2. díl (1972-1975)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 98. *Kronika obce Hrádek, 3. díl (1977-1979)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 99. *Kronika obce Hrádek, 4. díl (1980-1982)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 100. *Kronika obce Hrádek, 5. díl (1983-1985)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 101. *Kronika obce Hrádek, 6. díl (1985-1987)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. Inv. č. 103. *Kronika obce Hrádek, 8. díl (1990-1992)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 377. *Kronika města Rokycany, 6. díl (1948-1951)*.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 378. *Kronika města Rokycany, 7. díl (1951-1954).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 379. *Kronika města Rokycany, 8. díl (1954-1957).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 380. *Kronika města Rokycany, 9. díl (1957-1962).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 382. *Kronika města Rokycany, 11. díl (1965-1968).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 383. *Kronika města Rokycany, 12. díl (1968-1973).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 384. *Kronika města Rokycany, 13. díl (1974-1975).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 386. *Kronika města Rokycany, 15. díl (1978-1981).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 388. *Kronika města Rokycany, 17. díl (1983).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 389. *Kronika města Rokycany, 18. díl (1984).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 390. *Kronika města Rokycany, 19. díl (1985).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 391. *Kronika města Rokycany, 20. díl (1986).*

SOkA Rokycany. Fond MěNV Rokycany č. 231. Inv. č. 393. *Kronika města Rokycany, 22. díl (1988).*

SOkA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv. č. *Kronika pionýrů OTŠ (1984-1987).*

SOkA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv. č. *Kronika pionýrů Rokycany (1960-1961).*

SOkA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv. č. *Kronika pionýrů Stupno (1957-1964).*

SOkA Rokycany. Fond ODPM Rokycany č. 1015. Bez inv. č. *Kronika PS Mlečice (1958-1964)*.

SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv. č. *Kronika PS Mlečice, 1. díl (1968-1982)*.

SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice 816. Bez inv. č. *Kronika 2. oddílu PS Mlečice (1965-1979)*.

SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice 816. Bez inv. č. *Kronika 3. oddílu PS Mlečice (1963-1978)*.

SOkA Rokycany. Fond PS Mlečice č. 816. Bez inv. č. *Kronika 6. oddílu PS Mlečice (1960-1975)*.

SOkA Rokycany. Fond PS Mýto č. 931. Bez inv. č. *Kronika PS Mýto (1974-1975)*.

SOkA Rokycany. Fond ZŠ Mirošov č. 835. Bez inv. č. *Kronika PS Mirošov (1955-1967)*.

Seznam pramenů ústních

Vlasta Vasková – současná skupinová vedoucí PS Hrádek, rok narození 1954

Josef Vaska ml. – manžel Vlasty Vaskové, syn bývalého skupinového vedoucího Josefa

Vasky st., rok narození 1955

Rozhovor mezi autorem Janem Votýpkou a manželi Vaskovými proveden dne 14. 3. 2015 v sídle hrádeckého zapsaného spolku PS Hrádek (tj. Dům U červeného hrníčku, čp. 120).

Seznam článků v periodikách

Pionýři našeho okresu pojedou do MTM. *Rokycanský budovatel*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 6. 5. 1965, roč. 16, č. 18, str. 4.

Přivítáme pionýry z NDR. *Hlas Rokycanska*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 30. 4. 1976, roč. 6, č. 9, str. 5.

Pionýři soutěžili. *Hlas Rokycanska*, Rokycany: OV KSČ a ONV, 20. 6. 1985, roč. 15, č. 24, str. 3.

Pionýr na Rokycansku. *Rokycansko*, České Budějovice: VLTAVA, 14. 11. 1991, roč. 2, č. 45, str. 2. Reg. číslo OK ÚmP 10/1991.

Seznam internetových zdrojů

Historie. *PS Hrádek u Rokycan*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.hradekurokycan.pionyr.cz/historie.html> >.

[Citováno dne 2015-02-14].

Mimořádná celostátní konference pionýrských pracovníků 20. 1. 1990. *Pionýr – Historie*.

[online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/mimkonf90> >.

[Citováno dne 2014-11-11].

Nástin stavu organizace Pionýr půl roku po mimořádné celostátní konferenci pionýrských pracovníků a náměty k východiskům. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL:

< <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/nastin90> >. [Citováno dne 2014-11-11].

Nové vedení Ústřední rady Československého pionýra zvoleno 6. 4. 1968.

Pionýr – Historie. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/informator19682b> >.

[Citováno dne 2014-11-21].

Program Pionýra 1968. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL:

< <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/program68> >. [Citováno dne 2015-02-23].

Program Pionýra 1991. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL:

< <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/program91> >. [Citováno dne 2014-11-13].

Projekt „Víc pro děti než pro sebe“ ocenil dobrovolnickou práci. *Plzeňský kraj. Nejlepší místo pro život*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/projekt-vic-pro-deti-nez-pro-sebe-ocenil-dobrovolnickou-praci> >.

[Citováno dne 2015-03-14].

První republiková konference Pionýra v České republice 26.-27.1.1991. *Pionýr – Historie*.

[online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/repkonfer91> >.

[Citováno dne 2014-11-13].

Přehled skupin. *Plzeňská krajská organizace Pionýr*. [online]. Dostupné z URL:

< <http://plzensky.pionyr.cz:81/index.php?page=skupiny> >. [Citováno dne 2015-02-27].

Stanovisko I. výročního zasedání České rady Pionýra k další spolupráci se slovenskou organizací Pionier 7.2.1993. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL:

< <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/skstanovis93> >. [Citováno dne 2014-11-13].

Stanovy Pionýra a Program Pionýra. Schváleno VIII. výročním zasedáním Pionýra v Pardubicích dne 23.11.2013. *Pionýr - Historie*. [online]. Dostupné z URL: < http://www.pionyr.cz/docs/stanovy_program_pionyr.pdf >. [Citováno dne 2015-02-14].

Statut Pionýra 1991. *Pionýr – Historie*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyr.cz/o-pionyru/historie/statut91> >. [Citováno dne 2014-11-13].

Seznam zdrojů fotografií

Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Pamětní kniha národní školy v Hrádku (1953-1962)*.

Foto autor.

Grafický manuál. *Pionýrský archiv "U křečka"*. [online].

Dostupné z URL: < http://archiv.jmpionyr.cz/files/manual/manual_pionyr.pdf >.

[Citováno dne 2015-15-03].

Graf č. 1 vytvořen autorem na základě údajů zjištěných v kronikách obce Hrádek.

Graf č. 2 vytvořen autorem na základě údajů zjištěných v kronikách obce Hrádek.

Pionýrský šátek z poslední socialistické doby – zvláštní rozměry. *Pionýři*. [online].

Dostupné z URL: < <http://www.pionyrske.cz/2013/04/Pionyrsky-satek-z-posledni-socialisticke-doby-zvlastni-rozmery.html> >. [Citováno dne 2015-15-03].

Pozor rarita_pionýrský odznak_slib. *Foow.org*. [online].

Dostupné z URL: < <http://foow.org/cz/pozor-rarita-pionyrsky-odznak-slib-i1734257091.html> >. [Citováno dne 2015-15-03].

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Branný závod v zimě*. Evid. j. F 4157-4359. Inv. č. 271.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Kladení věnců*. Evid. j. F 2655-2786. Inv.č. 256.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrská pouť (sportovní aktivity) 80. léta*. Evid. j. F 4157-4359. Inv.č. 271.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Prvomájový průvod [1955]-[1990]*. Evid. j. F 2089-2654. Inv.č. 255.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrský tábor Spálený mlýn [1980]-[1990]*. Evid. j. F 4715-4767. Inv.č. 276.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrský tábor ŽBC Hrádek Ostrovec u Zbiroha 70./80. léta*. Evid. j. F 4715-4767. Inv. č. 276.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Schůzka pedagogických pracovníků s pionýrskými vedoucími*. Evid. j. F 4138. Inv.č. 269.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Slib jisker [1980]-[1989]*. Evid. j. F 4101-4103. Inv.č. 267.

SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974*. Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

Seznam zkratek

- CZV – celozávodní výbor
ČSM – Československý svaz mládeže
ČSR – Československá republika
ČSSR – Československá socialistická republika
FDTJ – Federace dělnických tělocvičných jednot
JZD – jednotné zemědělské družstvo
KIM – Komunistická internacionála mládeže
KNV – krajský národní výbor
KSČ – Komunistická strana Československa
KV KSČ – krajský výbor Komunistické strany Československa
LM – Lidové milice
MDD – Mezinárodní den dětí
MDŽ – Mezinárodní den žen
MěNV – městský národní výbor
MěÚ – městský úřad
MNV – místní národní výbor
NDR – Německá demokratická republika
NF – Národní fronta
PO – pionýrská organizace
PO ČSM – Pionýrská organizace Československého svazu mládeže
PS – pionýrská skupina
PS ZDŠ – pionýrská skupina základní devítileté školy
PVC – polyvinylchlorid
ODPM – Okresní dům pionýrů a mládeže
OR PO SSM – okresní rada Pionýrské organizace Svazu socialistické mládeže
OV KSČ – okresní výbor Komunistické strany Československa
OV SSM – okresní výbor Svazu socialistické mládeže
s. – soudruh/soudružka
SOkA Rokycany – Státní okresní archiv Rokycany
SČM – Svaz české mládeže
SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy

SSM – Svaz socialistické mládeže

Svazarm – Svaz pro spolupráci s armádou

ÚV ČSM – Ústřední výbor Československého svazu mládeže

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

ÚV KSSS – Ústřední výbor Komunistické strany Sovětského svazu

VKS(b) – Všesvazová komunistická strana bolševiků

VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce

YMCA – Young Mens Christian Association (Křesťanské sdružení mladých mužů)

YWCA – Young Womens Christian Association (Křesťanské sdružení mladých žen)

ZJ – závodní jednotka

ZŠ – základní škola

ŽBC Hrádek – Železářny Bílá Cerkev Hrádek

Seznam příloh

Příloha č. 1: Prapor hrádecké skupiny s pamětními stuhami.....	III
Příloha č. 2: Druhá strana skupinového praporu	III
Příloha č. 3: Pionýrský šátek	IV
Příloha č. 4: Pionýrský odznak	IV
Příloha č. 5: Název a znak současného zapsaného spolku Pionýr.....	V
Příloha č. 6: První skupinová vedoucí Ludmila Rychlá, roz. Brožíková, s manželem v roce 2015	V
Příloha č. 7: Současný stav bývalé ZŠ v Hrádku u Rokycan	VI
Příloha č. 8: Pohled z junáckého letního tábora z roku 1970	VI
Příloha č. 9: Fotografie Josefa Vasky st. z roku 2007	VII
Příloha č. 10: Jedno z mnoha ocenění – Štít 6. pětiletky.....	VII
Příloha č. 11: Pohled na bývalý MěNV v Hrádku, dnes sídlo PS Hrádek	VIII
Příloha č. 12: Skupinová vedoucí Vlasta Vasková v roce 2014.....	VIII
Příloha č. 13: Graf č. 1 - Vývoj počtu členů v letech 1972-2012.....	IX
Příloha č. 14: Graf č. 2 - Počet oddílů jisker a pionýrů v letech 1972-2009	IX
Příloha č. 15: Složení slibu jisker – odznaky předává Jiřina Berglová	X
Příloha č. 16: Děti s mávátky a transparentem na Svátek práce.....	X
Příloha č. 17: Prvomájový průvod hrádeckých pionýrek v 50. letech.....	XI
Příloha č. 18: Prvomájový průvod vedený Josefem Vaskou st. na konci 80. let.....	XI
Příloha č. 19: Pionýři u památníku na Den osvobození od fašismu slavnou sovětskou armádou v 80. letech.....	XII
Příloha č. 20: Dnešní pohled na hrob Antonína Špilara	XII
Příloha č. 21: Shazování kuželek na MDD.....	XIII
Příloha č. 22: Šplh po laně během branné činnosti	XIII
Příloha č. 23: Pohled na pionýrský tábor v Ostrovci u Zbiroha	XIV
Příloha č. 24: Pionýrský tábor Spálený mlýn u Sedlecka.....	XIV
Příloha č. 25: Schůze pedagog. pracovníků s pionýr. vedoucími ve sborovně školy na počátku 80. let.....	XV
Příloha č. 26: Závod dvojic v rámci dne Pohádkový les	XV

Příloha č. 27: Ukázka výrobků v rukodělném semináři	XVI
Příloha č. 28: Úpravy podlahy táborové základny ve Spáleném mlýně v roce 2014.	XVI
Příloha č. 29: První běh pionýrského tábora ve Spáleném mlýně u Sedlecka v červenci 2014.....	XVII
Příloha č. 30: Výroční jednání pionýrských vedoucích PS Hrádek v roce 2015	XVII
Příloha č. 31: Sraz bývalých pionýr. vedoucích z okresu Rokycany v roce 2014 ...	XVIII
Příloha č. 32: Pohled na májovníky v roce 2014.....	XVIII

Příloha č. 1: Prapor hrádecké skupiny s pamětními stuhami¹

Příloha č. 2: Druhá strana skupinového praporu²

¹ Foto autor.

² Foto autor.

Příloha č. 3: Pionýrský šátek³

Příloha č. 4: Pionýrský odznak⁴

³ Pionýrský šátek z poslední socialistické doby – zvláštní rozměry. *Pionýři*. [online]. Dostupné z URL: < <http://www.pionyrske.cz/2013/04/Pionyrsky-satek-z-posledni-socialisticke-doby-zvlastni-rozmery.html> >. [Citováno dne 2015-15-03].

⁴ Pozor rarita_pionýrský odznak_slib. *Foow.org*. [online]. Dostupné z URL: < <http://foow.org/cz/pozor-rarita-pionyrsky-odznak-slib-i1734257091.html> >. [Citováno dne 2015-15-03].

Příloha č. 5: Název a znak současného zapsaného spolku Pionýr⁵

**Příloha č. 6: První skupinová vedoucí Ludmila Rychlá, roz. Brožíková,
s manželem v roce 2015⁶**

⁵ Grafický manuál. *Pionýrský archiv "U křečka"*. [online].

Dostupné z URL: < http://archiv.jmpionyr.cz/files/manual/manual_pionyr.pdf >.[Citováno dne 2015-15-03].

⁶ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

Příloha č. 7: Současný stav bývalé ZŠ v Hrádku u Rokycan⁷

Příloha č. 8: Pohled z junáckého letního tábora z roku 1970⁸

⁷ Foto autor.

⁸ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Spolupráce se společenskými organizacemi, organizacemi NF a spolky 1950-1974.* Evid. j. N 5. Inv. č. 132.

Příloha č. 9: Fotografie Josefa Vasky st. z roku 2007⁹

Příloha č. 10: Jedno z mnoha ocenění – Štít 6. pětiletky¹⁰

⁹ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

¹⁰ Foto autor.

Příloha č. 11: Pohled na bývalý MěNV v Hrádku, dnes sídlo PS Hrádek¹¹

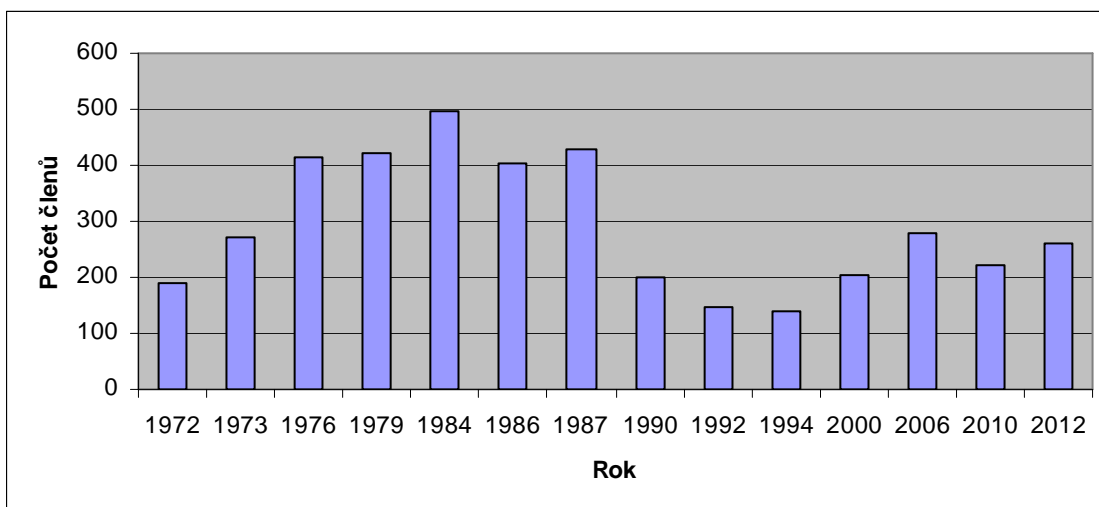
Příloha č. 12: Skupinová vedoucí Vlasta Vasková v roce 2014¹²

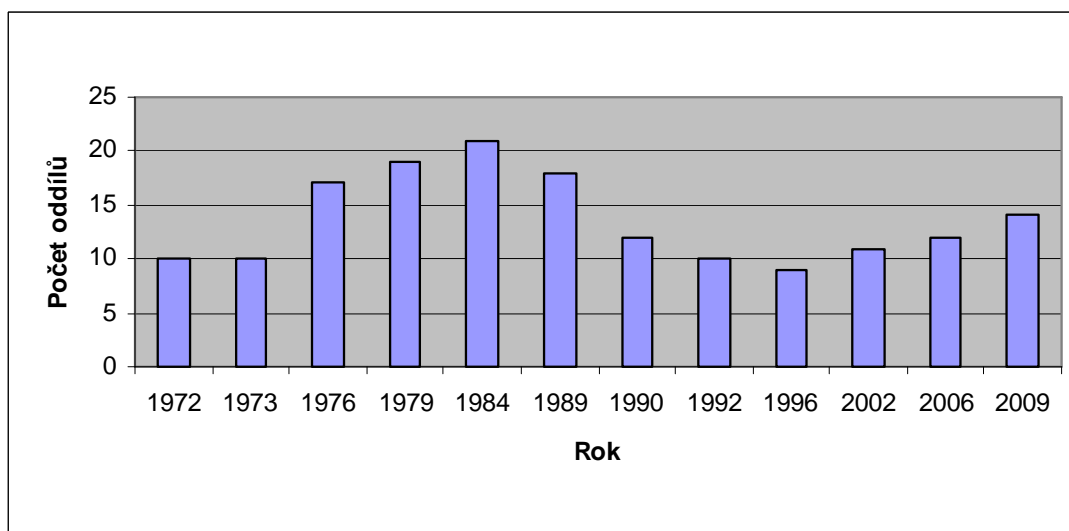
¹¹ Foto autor.

¹² Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

Příloha č. 13: Graf č. 1 - Vývoj počtu členů v letech 1972-2012¹³

Příloha č. 14: Graf č. 2 - Počet oddílů jisker a pionýrů v letech 1972-2009¹⁴

¹³ Vytvořeno autorem na základě údajů zjištěných v kronikách obce Hrádek.

¹⁴ Vytvořeno autorem na základě údajů zjištěných v kronikách obce Hrádek.

Příloha č. 15: Složení slibu jisker – odznaky předává Jiřina Berglová¹⁵

Příloha č. 16: Děti s mávátky a transparentem na Svátek práce¹⁶

¹⁵ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Slib jisker [1980]-[1989]*. Evid. j. F 4101-4103. Inv.č. 267.

¹⁶ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Prvomájový průvod [1955]-[1990]*. Evid. j. F 2089-2654. Inv.č. 255.

Příloha č. 17: Prvomájový průvod hrádeckých pionýrek v 50. letech¹⁷

Příloha č. 18: Prvomájový průvod vedený Josefem Vaskou st. na konci 80. let¹⁸

¹⁷ Archiv Základní školy Hrádek. Ředitelka ing. Anna Valešová. *Pamětní kniha národní školy v Hrádku (1953-1962)*.

¹⁸ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Prvomájový průvod [1955]-[1990]*. Evid. j. F 2089-2654. Inv.č. 255.

Příloha č. 19: Pionýři u památníku na Den osvobození od fašismu slavnou sovětskou armádou v 80. letech¹⁹

Příloha č. 20: Dnešní pohled na hrob Antonína Špilara²⁰

¹⁹ SOKA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Kladení věnců*. Evid. j. F 2655-2786. Inv.č. 256.

²⁰ Foto autor.

Příloha č. 21: Shazování kuželek na MDD²¹

Příloha č. 22: Šplh po laně během branné činnosti²²

²¹ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrská pout' (sportovní aktivity) 80. léta*. Evid. j. F 4157-4359. Inv.č. 271.

²² SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Branný závod v zimě*. Evid. j. F 4157-4359. Inv. č. 271.

Příloha č. 23: Pohled na pionýrský tábor v Ostrovci u Zbiroha²³

Příloha č. 24: Pionýrský tábor Spálený mlýn u Sedlečka²⁴

²³ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrský tábor ŽBC Hrádek Ostrovec u Zbiroha 70./80. léta*. Evid. j. F 4715-4767. Inv. č. 276.

²⁴ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Pionýrský tábor Spálený mlýn [1980]-[1990]*. Evid. j. F 4715-4767. Inv.č. 276.

Příloha č. 25: Schůze pedagog. pracovníků s pionýr. vedoucími ve sborovně školy na počátku 80. let²⁵

Příloha č. 26: Závod dvojic v rámci dne Pohádkový les²⁶

²⁵ SOkA Rokycany. Fond MěNV Hrádek č. 112. *Schůzka pedagogických pracovníků s pionýrskými vedoucími*. Evid. j. F 4138. Inv.č. 269.

²⁶ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

Příloha č. 27: Ukázka výrobků v rukodělném semináři²⁷

**Příloha č. 28: Úpravy podlahy táborové základny ve Spáleném mlýně
v roce 2014²⁸**

²⁷ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

²⁸ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

**Příloha č. 29: První běh pionýrského tábora ve Spáleném mlýně u Sedlecka
v červenci 2014²⁹**

**Příloha č. 30: Výroční jednání pionýrských vedoucích PS Hrádek
v roce 2015³⁰**

²⁹ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

³⁰ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

**Příloha č. 31: Sraz bývalých pionýr. vedoucích z okresu Rokycany
v roce 2014³¹**

Příloha č. 32: Pohled na májovničky v roce 2014³²

³¹ Soukromý archiv Vlasty Vaskové.

³² Soukromý archiv Vlasty Vaskové.